ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ

ಸಂವಾದ

೧೦

ಈ ಸಂಕಲನದ ಸಂಪಾದಕರು
ಸ. ಉಷಾ

ಸಂವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ, (ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ)

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ....

○

ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ: ಕವನ, ಲೇಖನ ಕಳಿಸುವವರು ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಚ್ಛ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳಿಸಿ. ಲೇಖನದ ಜೊತೆ ರಿಪ್ಲೈಕಾರ್ಡ್ ಇಡಿರಿ. ಲೇಖನಗಳನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆಯಬಯಸುವವರು ಅಗತ್ಯ ಅಂಚೆ ಚೀಟಿ ಇಡಬೇಕು.

ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಸೂಚನೆ: ಅನೇಕ ಚಂದಾದಾರರು ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಥವಾ ಆಜೀವ ಚಂದಾದ ಮುಂದಿನ ಕಂತುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಮರೆತಂತಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಈಗಲಾದರೂ ನೆನಪಿಟ್ಟು ಚಂದಾ ಕಳಿಸಿ. ಪತ್ರಿಕೆ ಬೇಡವಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡದಂತೆ ಸಹಕರಿಸಿ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಚಿಕ್ಕ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವುದರಿಂದ 64 ಪುಟಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಓದುಗರು ದಯವಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ನಗುವ ಬುದ್ಧ

ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅಣತಿ

'ಬುದ್ಧಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ'
ಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸದ ಈ ಮಾತು
ಶಂಖ ಜಾಗಟೆ ಗದ್ದಲದಲಿ ಹೂತು ಹೋಯ್ತು?
ಇಲ್ಲಾ ಅದರ ದನಿ ಕೂತು ಹೋಯ್ತು?

ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗದಲಿ ಕಾದು ಕೂತು
ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ ಮಾತು
ಮನುಕುಲದ ಜೀವಧಾತು
ಮೊಳೆಯಲಿಕೆ ಯಾವ ಹೇತು?
ಇತಿಹಾಸ ಚಕ್ರ ಗಿರಗಿರನೆ ತಿರುಗಿ
ಬಂದ. ನಿಂತಿದೆ ಸೊರಗಿ
ಕೊರಗುತ್ತ ಕೂರಬೇಕೆ
ಬೆಳೆಯಬೇಕೆ ಜಟೆಯು,
ಕಟ್ಟಬೇಕೆ ಹುತ್ತ,
ಹಕ್ಕಿಯನೊಂದ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆ, ಬೇಡ ?

ಪ್ರೀತಿ ಕರುಣೆಯ ಹರಿಸಿ
ಸ್ನೇಹ ಪಲ್ಲವ ಪುಟಿ ಪುಟಿಸೆ
ಸದ್ದು ಗದ್ದಲ ಮೆಟ್ಟಿ
ಇಡಬೇಕು ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ
ಫಲಿರೆನಿಸುತ ಕಾರುಣ್ಯದ ಗೆಜ್ಜೆ.

2

ಗುಟು ಗುಟು, ಗುಟು ಗುಟು ಎಂದುಲಿವ ಪಾರಿವಾಳಕೆ
ಕಾಳು ತೂರುತ ನಿಂತು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟವಳ
ಕೊರಳಿಗೆ ಜೋತುಬಿದ್ದ ಬಾಲನ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೆನ್ನೆಯ ಪುಳಕ
ಸಂಜೆ ಉದ್ಯಾನವನದಲಿ ಮುಸುನಿ ಕಿರಣದ ಜಳಕ
ರಾಹುಲನ ಎಳೆಬಾಳೆ ಸುಳಿ ತೋಳು ತಾಯ ಕೊರಳನು
ಬಳಸೆ ಕೂಸುಮರಿ ಮಾಡಿ ಬಾಲನೊಡನಾಡಿ
ಮೂಡಿ ಬಹ ಚಂದಕ್ಕಿ ಮಾಮನ ಮೋಡಿಗೆ
"ಚಂದಕ್ಕಿ ಮಾಮ ಮುತ್ತಿನ ಕುಡಿಕೆ ಕೊಡುಮಾಮ
ಕೊಡು ಮಾಮ" ಎಂದು ತೊದಲಾಡಿ
ಕ್ಷಣ ಕಳೆದು ಮೊಗಬಾಡಿ
ಬಂದರರಮನೆಗೆ ಛನ್ನಜ್ಜನೊಡಗೂಡಿ.

ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಕರುಮಾಡದ ಮೊಗಸಾಲೆಯಲಿ
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರ ಅವಳೆದೆ ತುಂಬಿ
ಬೆದಕಿದನವಳ ಮನದಾಳದ ಹಸಿಯ
ಕಂಬಕೊರಗಿದ ಯಶೋಧರೆಯ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನ ಬಿಂಬ
ತಂಗದಿರನಣಕಿಸುವ ಸಿದ್ದಾರ್ಥನ ಮೊಗ ಕಣ್ತುಂಬ,
ಲತಾ ಕುಂಜದಲಿ ಬಳಸಿ
ಕೈ ತುಂಬಿ
ಕಿವಿ ತುಂಬಿ ಕೇಳಿದ್ದು
ತುಟಿ ತುಂಬಿ ಹೇಳಿದ್ದು
ಮಧು ತುಂಬಿ ಸೂಸಿದ್ದು
ಎದೆ ತುಂಬಿ ನಂಬಿ
ನೆಚ್ಚಿದವನೆದೆಗೆ ಬೆಚ್ಚಗೊರಗಿದ್ದು;

ಕ್ಷಣದಲಿ ಬೆದರಿ ಬೆಚ್ಚಿದಳು
ಎದುರು ನಿಂತ ಛನ್ನಜ್ಜನ ನುಡಿಕೇಳಿ:
ಯಾಕಿಂತು ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತಿರುವೆ ಮಗಳೆ
ಮುಗಿಲ ಮುಸುಕಿದ ಮಂಜು
ಬಿಳಿ ಮಲ್ಲ ಬಟ್ಟೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟಂತೆ
ಸುರಿಯುತಿದೆ, ಮೈ ನಡುಗುತಿದೆ
ಚಿಂತೆ ಸಾಕಿನ್ನು ಒಳಗ್ಹೋಗಿ ಮಲಗೆನಲು–
ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು ಮುಗಿಲ
ದೂರದಲಿ ಕಪ್ಪಾನೆ ಕರಿಗುಡ್ಡ
ಇಳೆವರೆಗೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಎಳೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟಂತೆ
ಕಾವಳದ ಮುಸುಕು,

ಸನಿಹದಲೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಕಾಳು ಕಡ್ಡಿಯ ಒಕ್ಕಿ
ಮೆದೆ ಮೆದೆಯ ಬುಡದಲ್ಲು ಕಂಬಳಿಯ ಮುಸುಕಿಕ್ಕಿ
ಚಳಿಗೆ ಹೂ ಹೂ ಎನುತ ಕೇಳಿ ಬರುತಿಹ ಹಾಡು
ಒಬ್ಬಂಟಿಗರ ಹಾಡು.

ಆ ಹಾಡು ಯಾಶೋಧರೆಯ ಎದೆ ತಟ್ಟಿ
ಮನ ಮೀಟಿದಾಗ :
ಅರಸುಕುಮಾರ ಜಗಜಗಿಸುವ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಯಲಿ
ಕಣ್ಮುಂದೆ ಸುಳಿದಾಗ ಮಿಟುಕಿಸದೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ
ತಬ್ಬಿದವನೆದೆ ನುಡಿಕೇಳಿ ನಿಮಿರಿ ನಿರುಕಿಸುತಿದ್ದೆ

ಪ್ರೀತಿ ಫಲ ಕೊಟ್ಟ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಕೂಸನ್ನು ತೋಳು
ತುಂಬುವ ಮುನ್ನ ಬಿಟ್ಟುಹೋದನೇಕೆ ನನ್ನ—
ಹೇಳು ಛನ್ನಜ್ಜ ?

ಮೌನವೇಕೆ ನನ್ನಜ್ಜ ನೀನಲ್ಲವೆ ಹೇಳು
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುತಿಹೆನೆಂದು
ಬೇಸರವೆ ಅಜ್ಜ, ಲಜ್ಜೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು:
ವಧುವರರು ನಾವಂದು ಅರಿಸಿನವ ಮಿಂದು
ಮಧುಮಹೋತ್ಸವಕೆಂದು ಲತಾಕುಂಜದಲಿ ಸಡಗರಿಸಿ
ಮರವ್ಯಾರು ಲತೆಯಾರು
ಕುಸುಮ ದುಂಬಿಯದಾರು
ಎಂಬ ಪರಿವಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆದ ರಸ ನಿಮಿಷ;
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು
ತುಟಿಗೆ ತುಟಿ
ಬಾಹುಬಳಸಿದ ಕಟಿ

ಲಟ ಲಟನೆ ನಿಟಿಗೆ ಮುರಿದಂತೆ
ಹಾಲು ಜೇನು ಬೆರೆತಂತೆ
ಇದೆನೆಲ್ಲ ಮರೆತನೇ ಹೇಳು ?

ಯಾವುದನು ಮರೆತಿಲ್ಲ ಅವನು
ನಿನಗೇಕೆ ಆ ಕೊರಗು ? ಅದಕಾಗಿ ಸೊರಗು
ನೆನಪಿರಬೇಕು ನಿನಗು
ತೋಳ ತಲೆದಿಂಬಿನಲಿ ನಿನ್ನ
ಬಸಿರಮೇಲೆ ಕೈಇಟ್ಟು
ಕರುಳ ಕುಡಿ ಮಿಡಿತವ ಕೇಳಿ
ಕಣ್ಣನರಳಿಸಿ ಹೇಳಿದೊಂದೊಂದು ಮಾತು
ಒಲುಮೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಧಾತು.

ಅಷ್ಟೇಕೆ ಎಲ್ಲ ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು :
ಗದ್ದೆ ಅಂಚಲಿ ನಿಂತು
ಉಳುತ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಡುತ ಕಡ್ಡಿ ದೇಹವ ಕಂಡು ಮರುಗುವನು
ಕಣದಲೊಕ್ಕುವ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಹಿಡಿಮಾತ್ರ ಎಂದು ಕೊರಗುವನು
ಹಾಲು ಹಿಂಡುವ ಮುಂಗೈಯ್ಯ
ಬಳೆಯ ಕಿಂಕಿಣಿಗವನ ಕಿವಿ ನಿಮಿರುತಿತ್ತು
ಬತ್ತಿದ ಮೊಲೆ ಕಚ್ಚಿ ಬರಿ
ಲೊಚಗುಟ್ಟಿಸುವ ಕರುವಿನ ಹಪ್ಪಳ ಹೊಟ್ಟೆಯನು ಕಂಡು ನಿಡುಸುಯ್ಯು

ಸಾಕಿದ ಆಡು ಕುರಿ ಮರಿ
ತರಿದ ಸೊಪ್ಪನು ತಿಂದು ಛಂಗನೆ ನೆಗೆದಾಗ ತಾನು ಜಿಗಿಯುತಿದ್ದ
ನಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟಿ ಮುಳುಗುವ
ರವಿ ತಾರೆ ಶಶಿ ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯಿಸುವ
ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಯಾರೊ ಸತ್ತರೆಂಬುದ ಕೇಳಿ
ಮತ್ತೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಸತ್ತರೆಂಬುದ ಕೇಳಿ
ಮತ್ತೆ ಅವರೆಲ್ಲ ನಾಳೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವರೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ
ಅಳುವವರ ಕಂಡಾಗ ಯಾಕೆ
ಅಳುವಿರಿ ಹೀಗೆ ಎನುತ ತಾನು ಅಳುವ
ನಗುವವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕಿಲಕಿಲ ನಕ್ಕು
ನಗುವ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸದಾ ಹೀಗಿರಲು ನಿಮಗೇನು ಧಾಡಿ ಎನುತಿದ್ದವ
ಏನ ಹರಸುತಲಿಹನೋ?
ಏನ ಹರಸುತಬಹನೊ?
ಅದಕಾಗಿ ಕರುಳ ಕುಡಿ ಚಿಗುರಿ
ತೋಳ ತುಂಬುವ ಮೊದಲೆ
ಮೋಹ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ ಅದುಮಿಟ್ಟನು.
ಕೇಶಮುಂಡನ ಗೈಸಿ
ರಾಜ ವಸ್ತ್ರವ ಕಳಚಿ ಕಾಷಾಯ ಧರಿಸಿ
ತಂದೆ ತಾಯಿ ಎದುರಿನಲೆ ಪ್ರವ್ರಜ್ಜೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಪರಿವ್ರಾಜಕನಾಗಿ ಇಟ್ಟ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ.
ಕವಿ ಹೃದಯದಲಿ ಮಾರ್ದನಿಸುವ
ಕಾರುಣ್ಯದ ಗೆಜ್ಜೆ.

3

ಉದಯಾಸ್ತ ಉರುಳಿ
ಸಪ್ತ ಸಂಕ್ರಮಣ ಮರಳಿ
ಬತ್ತಿಹುದು ದೇಹ,
ಹೆಚ್ಚುತಿದೆ ದಾಹ
ನಿತ್ಯದ ಕುರುಹೇನು
ಸತ್ಯದ ಗುಟ್ಟೇನು
ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯ ಬಟ್ಟೆಯದಾವುದು?
ಚಿಂತೆಯಲಿ ಅದ್ದ ಅಸ್ತಿಪಂಜರ
ಕೀಲಿಗಂಟಿ ನೇತಾಡುತಿಹ ಕೈಕಾಲು
ಸುಟ್ಟ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಬಣ್ಣ ಚರ್ಮ

ಬಿಟ್ಟ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮೆಲ್ಲ ತಟ್ಟೆಬ್ಬಿಸಿತು
ತಳಿರಿಡಿದ ಕೊಂಬೆ ರಂಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರ್ಮರಿಪ ತಂಗಾಳಿ
ಮಧುವರಸುತಿಹ ಝುಂಕರಿಪ ಭೃಂಗಾಳಿ ಪ್ರೇರಿಸಿತು
ನಡೆಯಲಾರದ ಕೈಲಿ ನಡು ಹಿಡಿದು
ಬಂದನು ಮಂದಿ ಮನೆ ಮುಂದೆ
ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ ಎಂದನು ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಿಂದೆ
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪತಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸುತಿದ್ದ ಸುಜಾತೆ
ವೈಶಾಖ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಬ್ಬದೂಟವ
ತಂದು ನೀಡಿದಳು ಕೈ ತುಂಬ
ಗೌತಮನ ಕಣ್ಣ ತುಂಬಿತು ತುತ್ತಿಟ್ಟ ತಾಯಿ ಬಿಂಬ
ನೈರಂಜಿರಾ ನದಿ ದಡಕೈತಂದು
ಕರುಣೆ ಕೈ ನೀಡಿದ ಸಿಹಿ ಉಂಡು
ಒರಗಿದನು ಭೋಧಿ ವೃಕ್ಷಕೆ
ಮಮ್ಮಲು ಮರುಗಿದನು
ಹಸಿವಿಂದ ನರಳುತಿಹ ನರರ ನಿರ್ಗತಿಗೆ.
ಒಳಗೊಳಗೆ ಕೊರಗಿ ಕನಲಿ
ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿದಾಗ :
ಕಪಿಲವಸ್ತುವಿನ ಬಿಟ್ಟ ಮೊದಲ ದಿನ
ಬೊಗಸೆ ಬೊಗಸೆ ಕುಡಿದು ನದಿಯ ಜಲ
ಹಸಿವೆ ಎದುರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಸಲ.

ಪರಿವ್ರಾಜಕನಾಗಿ
ರಾಜಗೃಹದ ರೂಕ್ಷಗುಡ್ಡಗಳಲೆದು
ಗುರುಗಳನು ಸೇವಿಸಿ
ಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಯ ಭಾವಿಸಿ
ಬಂದನು ಸುಂದರ ವನಪ್ರದೇಶಕೆ
ಉರವೇಲಕೆ.

ಕಣ್ಣು ಹರಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಹಸಿರೆ ಹಸಿರು :
ಆಕಾಶದೆತ್ತರಕೆ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಬಿತ್ತರಕೆ
ಗಿಣಿ ಹಸಿರು ಕಡು ಹಸಿರು ಪಾಚಿ ಹಸಿರು :
ತೆರೆ ತೆರೆಯಾಗಿ ಹರಿವ ಹಸಿರು ಉಸಿರು.
ಕೆಂಪು, ನಸುಕೆಂಪು, ಕೇಸರಿಯ ಕೆಂಪು
ಬಂಗಾರ ಪಕಳೆ ಗಿಡ ತುಂಬ ಬಕುಳ

ಸಂಪಿಗೆಯು ಸೂಸು ಪಾರಿಜಾತದ ಹಾಸು
ಬಿಳಿ ಮುಡಿದ ಬಳ್ಳಿ ಇಣುಕುತಿಹ ಹಳದಿ ಮಳ್ಳಿ.
ಕಡಲಂತ ನೀಲಿ ಆಕಾಶ ನೀಲಿ
ಬೀಸುಗಾಳಿಗೆ ಸೆರಗು ಜಾರಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀಲಿ.

ಬೋರ್ ಬೋರ್ ಸುರಿಮಳೆ
ಜೀರ್ ಜೀರ್ ಜಡಿಮಳೆ
ಗುಡ್ಡದಂಕು ಡೊಂಕು ಬಳಸಿ
ಬಂಡೆ ಹಾರಿ ಕೋಡು ಚಿಮ್ಮಿ
ಜುಳು ಜುಳು ಮತ್ತೆ ಹೊಮ್ಮಿ
ನದಿ ನದಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿದು
ಉಬ್ಬು ಬಳಸಿ ತಗ್ಗು ತುಂಬಿ
ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಫಳ ಫಳ.
ಕಾಡು ಮೇಡು, ತಗ್ಗು ತಿಟ್ಟು ಸುತ್ತುತಿರಲು
ಜುಳು ಜುಳು ನಿನಾದಕೆ ಮನಸುಕ್ಕಿ
ಕಂಡ ಕಂಡಲಿ ಜಳಕ
ಮೈ ಮನಕೆ ಪುಳಕ

ಮಳೆ ಬಿಸಲಿನ ಜೂಟಾಟ
ಸೂಸುವ ರವಿ ಕಿರಣದಾಟ :
ಬುಡ ಬುಡದಲು ಹೊಸ ಪೊಳಕೆ
ಬಳ್ಳಿತುಂಬ ಕುಡಿಯು ರೆಕ್ಕೆ
ನೆನಪಿನಕ್ಷಿ ಪಟಲ ತುಂಬಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಹೊನಲ ಹೊಮ್ಮಿ

ಹೊತ್ತು ಇಳಿಯುತಲಿರಲು
ಕೂರಳಗಂಟೆಯ ನಾದ,
ಗೋಧೂಳಿ ಗಂಧ ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ
ಮುಗಿಲ ಮುಸುಕಿ,
ಸಂಜೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಹಳ್ಳಿ ಮನೆ
ಹಂಚಮೇಲೆ ಮೂಡಿತ್ತು ಮಿಂಚ ಮಾಲೆ.

ಜಗದ ಧ್ಯಾನ ಮೌನದಲಿ
ಮೂಡಣದ ಮೂಕ ಎದೆಯಿಂದ
ಶಶಿಕಿರಣ ಹಾಲ ಹರಿಸುತ ಬರಲು
ಕಿವಿಯು ತುಂಬಿತು ಜೋಗುಳದ ಕೊರಳು.

ಅಂತಃಪುರದ ಕರುವಾಡದಲಿ
ಕಾತುರದ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಬಳಸಿದೆಳೆಬಾಳೆ ತೋಳುಗಳ
ಚಂದ್ರಬಿಂಬವ ನಾಚಿಸುವ ಯಶೋಧರೆಯ ಮುಖ
ದಲ್ಲಿ ಮುಖವಿಟ್ಟು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖ
ದ ಫಲ ಕೈ ಬೀಸಿ ಕರೆಯುತಿದೆ
ಹಾಲುಗೆನ್ನೆಯ ಹಸುಳೆ ಬಿಟ್ಟ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಪಕಳೆ.

ಉದ್ಯಾನವನದ ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ
ಕಣ್ಣೀರ ಕಡಲ ಹರಿಬಿಟ್ಟ ಮಾತಾಪಿತರು
ಬಿಗಿದ ತುಟಿ ಛನ್ನಜ್ಜ
ಬಂಧು ಬಾಂಧವರ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಮಿಡಿಯಲಾರದ ಎದೆ
ಒಡನಾಡಿಗಳ ಕಂದಿದ ಮೊಗ
ದುಃಖದುಮ್ಮಾನದಾವೇಗ,

ಸುಜಾತೆಯ ಅಂತಃಕರಣದ
ವಾತ್ಸಲ್ಯ ವಾರಿಧಿಯ ತೆರೆ ತಬ್ಬಿ
ಕರುಣೆ ದೀಪ್ತಿಯಲಿ ಮಿಂದ,
ಮುಗ್ಧವಾಯಿತು ಮನಸು
ಸ್ತಬ್ಧವಾಯಿತು ಕನಸು.

ಕ್ಷಣನಿಂತ ಕಾಲ ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಜಾರಿ
ತಿಂಗಳಂಗಳದಿಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಧಾರೆ,
ಹಾಲ್ಗಡಲು ಉಕ್ಕಿ ಹೊಸ ಪಥದಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು
ತಂಗಾಳಿ ನವ ಗಂಧವ ಧರಿಸುತಿತ್ತು
ನೋವನೆಲ್ಲ ಮರೆಸುತಿತ್ತು

ಪುಳಕಗೊಂಡ
ಸೆಳೆಮಿಂಚನೊಂದ ಕಂಡ :
ದೇವದತ್ತನ ಬಾಣಕೆ
ಗರಿ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿ
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಕಾರುಣ್ಯಕೆ
ಗರಿಗೆದರಿ ಹಾರಿತು

ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪು
ಈ ದೃಶ್ಯವೆಷ್ಟು ಸೊಂಪು
ಮೊಲೆ ಕುಡಿಸುತಿಹ ತಾಯಿ ಜಿಂಕೆ
ಮನದೊಳಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಶಂಕೆ

ಹಿಂಡು ಹಿಂಡು
ಆನೆಗಳ ದಂಡು
ತರಿದು ಮರದ ಕೊಂಬೆ
ಮರಿಯಾನೆಗೆ ತಿನಿಸುತ
ಮುದವೀಯುತಿಹದು ಎಂತು
ಹಾರುತಿಹುದು ಗಿಳಿವಿಂಡು
ಅಲೆದುಂಡು ಸಂತಸದಿ ಗೂಡಿಗೈತಂದು
ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಳು ಮರಿಗೆ ಗುಟುಕನೊಂದ
ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆನಂದ
ಮುದ್ದು ಮರಿ
ಗುಟುಕು ಗುಟುಕನು ಹೀರಿ
ರೆಕ್ಕೆ ಬಲಿಯುತ ಹಾರಿ ಹಾರುತಿಹುದು
ಜಗಕೆ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ಪಥ ತೋರುತಿಹುದು,
ಶಾಂತವಾಯಿತು ಮನಸು
ಶಾಂತವಾಯಿತು ಕನಸು,

ಕೊನೆಯ ಜಾವದ ಇರುಳು
ಮಿನುಗಿತವನೆದೆಯಲಿ ಆಗಸದ ಹರಳು,
ಬಾನ ಹಕ್ಕಿಯು ಮೌನ ಇಂಚರ
ತೆರೆಯುತವನೆದೆ ಬದುಕಿನ ಎಚ್ಚರ,
ಪಡುವಣದ ಕಡಲ ಉಕ್ಕಿಸಿದ ಚಂದ್ರ
ಮೆಲ್ಲ ಜಾರಿದ ತುಂಬಿ ಅವನ ಮನಸು ಸಾಂದ್ರ ;
ಬುವಿಯು ಬಣ್ಣಕೆ ಮೆರಗು ಮುಗಿಲ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ
ಜೀವ ಜಾತಕೆ ನಲಿವು ಮಮತೆ ರಾಣೆಯಿಂದ,
ಹರಿವ ನೀರಿನ ಇನಿದನಿ
ಕುಕಿಲ ಹಕ್ಕಿಯು ಸವಿದನಿ
ಕರುಣೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು
ಬೆಳಕಿನ ಹೊನಲು ಹರಿಯಿತು
'ದುಃಖ ಮೂಲ ಆಸೆ'
ಎಂದು
ಬುದ್ಧನೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕ
ಕವಿಯು ಕಂಡದ
ಕುಣಿದ;
ಅರ್ಥ ಹುಡುಕುತ ದಣಿದ.

ಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವತಾವಾದ

ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ

‘ವಾಸ್ತವತಾವಾದ’ (Realism) ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮೂಲತಃ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆ ಎಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಮೊದಲು ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು; ನಂತರ ಕಲಾವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾಯಿತು.

ಇಂದು ‘ವಾಸ್ತವತಾವಾದ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕಲಾವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ವಿವಾದಕ್ಕೊಳಗಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂಧಿಗ್ಧವಾದ ಕೆಲವೇ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಇದೇ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಚಿಸುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ದಿಕ್ಕುಗೆಡಿಸುವಂತಿವೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಪರಸ್ಪರ ತೀರಾ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಇವಕ್ಕೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗ ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಎಳೆದಾಡುತ್ತ ಹೋದದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಗೊಂದಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ, ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ, ಸಮಾಜವಾದಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ, ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ, ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ, ಗೇಬ್ರಿಯಲ್ ಮಾರ್ಕ್ವಿಸ್‌ನ ಮಾಂತ್ರಿಕ (Magical) ವಾಸ್ತವತಾವಾದ, ಅಲೆಕ್ಸಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನ ಮಾನ್ಯುಮೆಂಟಲ್ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ, ಗಾನ್‌ಕೋರ್ಟ್ ಸೋದರರ ಕ್ಲಿನಿಕಲ್ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ,ದಾಸ್ತೊವ್‌ಸ್ಕಿಯ ಪ್ರವಾದಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ,ಧೀರೋದಾತ್ತ (Heroic))ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನವವಾಸ್ತವತಾವಾದ (Neorealism), ಉದ್‌ವಾಸ್ತವತಾವಾದ (Surrealism), ನೈಸರ್ಗಿಕತಾವಾದ (Naturalism)ಗಳಂಥ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಮುಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮೂಲ ಶಬ್ದದ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವೇ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ

ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಗೊಂದಲದ ನಡುವೆ ಯಾವುದು ವಾಸ್ತವತಾವಾದೀ ಕೃತಿ,ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಇಂಥದೊಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇ ಒಳ್ಳೆಯದಿತ್ತೇನೋ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ.

ಆದರೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದವೆಂದರೆ-ಜೀವನದ ವಸ್ತುಸತ್ಯವನ್ನು, ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆದರ್ಶೀಕರಣವಿಲ್ಲದೆ, ಅದು ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ, ಎಲ್ಲ ಮೂರ್ತ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಒಂದು ಕಲಾಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು.

ಆದರೆ ಜೀವನದ ವಸ್ತು ಸತ್ಯ ಯಾವುದು ? ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾವುದು?-ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸ.

ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಜೀವನದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಮೂಲಭೂತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಪ್ಲೇಟೋನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂಥದು. ಪ್ಲೇಟೋ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಕೇವಲ ಮಿಥ್ಯೆ, ನೆರಳು. ಆದರ್ಶಗಳ ಆದಿಭೌತಿಕ ಪ್ರಪಂಚವೊಂದಿದೆ. ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಸತ್ಯ. ಅದು ಅತೀತ ಪ್ರಪಂಚ. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅಮೂರ್ತ ಆದರ್ಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಅಂತಿಮ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಸತ್ಯಲೋಕ. ನಾವು ವಾಸ್ತವ, ಸತ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚ ಆ ಅತೀತ ಸತ್ಯದ ದುರ್ಬಲ ಅನುಕರಣೆ, ಕೇವಲ ನೆರಳು ಮಾತ್ರ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಪ್ಲೇಟೋ. ಎರಡನೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಪ್ಲೇಟೋನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಭೌತವಾದಿಯಾದ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಪ್ಲೇಟೋನ ಅತೀತ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಈ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಪಂಚವೊಂದೇ ಸತ್ಯ. ಅದರ ವಿವರಗಳು ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯ. ಅವನದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಇದನ್ನೇ ನಾವು ವಾಸ್ತವ ದೃಷ್ಟಿ ಎನ್ನುವುದು.

ಈ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳೇ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸುವ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಅಂತಸ್ಸಂಬಂಧ (Coherence) ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆದರೆ,ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಬಂಧ (Correspondence) ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಂತಸ್ಸಂಬಂಧ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ವಾಸ್ತವ ಎನ್ನುವುದು ಅಗವ್ಯವಾದದ್ದು, ಸಂಕೀರ್ಣವಾದದ್ದು. ಅದರ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಆಂತರಿಕ ಪ್ರತಿಭೆ, ಅಂತಃಸ್ಫುರಣಗಳು ಬೇಕು. ಒಳನೋಟಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಬಾಹ್ಯಸಂಬಂಧ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ಭೌತಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮಾಹಿತಿಸಂಗ್ರಹ, ವರ್ಗೀಕರಣ, ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಯೋಗವ್ಯಾಖ್ಯೆ, ಆಧಾರನಿರೂಪಣೆಗಳಂಥ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲಿನದು ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಾದರೆ ಎರಡನೆಯದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಒಂದು ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ದೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ,

ಇನ್ನೊಂದು ವಾಸ್ತವವಾದೀ ದೃಷ್ಟಿ. ಒಂದಕ್ಕೆ ಭಾವೋದ್ದೀಪಕ ಭಾಷೆ ಮಾಧ್ಯಮವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಸೂಚಕ ಭಾಷೆ ಮಾಧ್ಯಮ.

ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಹೀಗೆ ಎರಡು ನೀಟಾದ ಸೀಳುಗಳಾಗಿ ಕೊರೆದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆ?— ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇತಿಹಾಸದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇನ್ನೊಂದರ ಒಳಸೇರಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇವೆರಡು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಭಾಷೆ ಒಂದೇ ಇರುವದರಿಂದ ಅದೂ ಕೂಡ ನೀಟಾದ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಅಥವಾ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಬಾಹ್ಯಸಂಬಂಧ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವಾಸ್ತವತಾವಾದಕ್ಕೆ ದೂರದ ಆಚೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಪಾಲಿಗೆ ಇರುವದು ಇದೊಂದೇ ಜಗತ್ತು—ಭೌತಿಕ ಜಗತ್ತು. ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಯುಗದ ಅತೀತವಾದವನ್ನು ಅದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವದೇ ರೀತಿಯ ಆದರ್ಶೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅದು ವಿರೋಧಿ. ಅದಕ್ಕೆ ದೇವರಲ್ಲಿ, ಅಲೌಕಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ—ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ತರ್ಕಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ, ಅತಿಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ನಾಯಕರಾಗಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ, ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಗಳ ವೀರಯುಗ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ, ಇನ್ನೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆಗಳ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಿಂದ ಅದು ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ.

ಭೌತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಅದು ಇದ್ದಹಾಗೆಯೇ, ಅದರ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವದು ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದುದೂ ಇದೆ, ಅಸುಂದರವಾದುದೂ ಇದೆ. ಅಸುಂದರ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವದೇ ವಿವರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾದುದೂ ಇಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ಕಪ್ಪು ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಅಪ್ರಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಲೇಖಕ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸ ಬೇಕು. ಸುಂದರ ತಿಳಿಗೊಳದಂತೆ ಕೊಚ್ಚೆಗುಂಡಿಯೂ ಅವನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಬೇಕು. ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತ. ಕೃತಿಯ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಿವರ ಎಂಥದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಸಂಕೋಚಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವರಗಳೇ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತು. ವಿವರಗಳಿಗೆ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ.

೨

ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಕಲಾಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅಭಿಜಾತವಾದದ (Classicism) ವಿರುದ್ಧ. ಅಭಿಜಾತವಾದ ನಿಯಮಬದ್ಧವಾದದ್ದು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆ, ಪ್ರಮಾಣ, ರೂಪ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ವರೆಲ್ಲ ಆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಗಳು, ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವಂಥವು. ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಇಂಥ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದಕ್ಕೂ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದವೂ ಅಭಿಜಾತವಾದದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಬಂದದ್ದೇ. ಆದರೆ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದದ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ, ಸ್ಫೂರ್ತಿತತ್ವ, ಅಮೂರ್ತತೆ, ಅತೀತವಾದದಲ್ಲಿಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾವಲೋಕ ವಿಹಾರ, ಕನಸುಗುಳಿತನ, ಸೌಂದರ್ಯಾರಾಧನೆ, ಉದಾತ್ತೀಕರಣ, ಪಲಾಯನವಾದ, ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠತೆಗಳಿಗೂ ಅದು ವಿರುದ್ಧ ವಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಆದರ್ಶವಾದಕ್ಕೂ (Idealism) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಯಾಗಿದೆ. ಆದರ್ಶವಾದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರ್ಶೀಕೃತವಾದ ರೂಪಗಳೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು (Universals) ಉದಾತ್ತೀಕರಿಸಿದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು (Types) ಅದು ಆದರ್ಶ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರ್ಶವಾದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದೀ ದರ್ಶನದ ತಳಹದಿಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿದ್ದರೂ, ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ವಿವರಗ ಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದ ಆದರ್ಶ ಸೌಂದರ್ಯ ವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಇಂಥ ಆಯ್ಕೆಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದೆ.

ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾದದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವಾಂತಿಕ ಸಮನ್ವಿತ ಹಾಗೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದದ್ದರಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಆದರ್ಶ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರ್ಶ ವೀರ, ಆದರ್ಶ ಸುಂದರಿ, ಆದರ್ಶ ನಾಯಕರು ನಿಜವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಅಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಆ ಗುಣಗಳ ಆದರ್ಶ ಮಾದರಿಗಳು ಮಾತ್ರ--ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಶಿಕವಾಗಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿರುವ ಗುಣವೊಂದನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಯ್ದು ತಂದು ಜೋಡಿಸಿದ ಕೃತಕ ರೂಪ. ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಕಲಾವಿದ ಇಂಥ ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಯಾವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೂ ಅವ ನಿಗೆ ವಸ್ತುವಾಗಬಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವೆನ್ನಬಹುದಾದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಘಟನೆ, ಬೀದಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದೃಶ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ, ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ, ಯಾವದಕ್ಕೂ ಒತ್ತು ಕೊಡದೆ, ಯಾವದನ್ನೂ ಕೈಬಿಡದೆ, ಯಾವದನ್ನೂ ಸುಂದರಗೊಳಿಸದೆ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಉದ್ದೇಶ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರ ಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚು. ವಿವರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಡಿಮೆ.

ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವತಾವದದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಕಲಾವಿದನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಾವನೆಗಳು ಅವನ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬಾರದು ಎಂದು ಇವರ ಅರ್ಥ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿವಾದ (Expressionism) ಕಲಾವಿದನ ಒಳಗಿನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಾಹ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ, ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾವಿದನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ತಾನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ವಿವರಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕಲಾವಿದ ಯಾವ ನೈತಿಕ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನೂ ಕೊಡಬಾರದು; ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಬಾರದು, ಹಾಗೆಯೇ ರಸಿಕನನ್ನು ಯಾವದೇ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರೇರಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದು ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಆಗ್ರಹ. ಎಂದರೆ, ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಟಸ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು; ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಸಿಕನೂ ತಟಸ್ಥವಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಸಂದೇಶವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಕೇವಲ ಒಂದು ಶೈಲಿಯಲ್ಲ. ಜೀವನವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ, ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

೩

ಇಂಥ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಂದೋಲನವಾಗಿ ಮೊದಲು ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ವೈಚಾರಿಕ ಆಂದೋಲನ, ವಾದಗಳ ತೊಟ್ಟಿಲಾದ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತವತಾವಾದವೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ೧೮೩೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಆಂದೋಲನ ೧೮೫೦ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದದ ಅಬ್ಬರದ ಒಂದು ಅಲೆ ಆಗಲೇ ಬಂದುಹೋಗಿತ್ತು. ಅನಂತರವೂ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದ ಮುಂದುವರಿಯಿತಾದರೂ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡರೂ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಕೈಮೇಲಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಕಡೆ ಎರಡೂ ವಾದಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಬಂದವು. (ಈ ಮಾತು ಈ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ನಿಜ. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಮನೋಧರ್ಮದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದರೆ, ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿ ನಾಟಕಗಳು ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿದವು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನ ಸೆಳೆತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು ಕುತೂಹಲಕರ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಬಲ್ಲದು).

ಈ ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಾದಗಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಂದವೆನ್ನಬಹುದು. ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು:

೧. ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರೇರಣೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ರಹಸ್ಯ, ಅತಿಮಾನುಷ, ಬದುಕಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದರ ಆಚೆಗಿನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ವಾಸ್ತವ ಬದುಕೇ ನಿಜವಾದ ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು. ಬುದ್ಧಿ, ತರ್ಕ, ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೀಕ್ಷಣೆಗಳು ಅಂತಃಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡವು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಗಮ್ಯವಾದದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದು, ವಿವರಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬೆಳೆಯಿತು.

೨. ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಭೌತಿಕವಾದ, ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಮಾಣವಾದಗಳ ಪ್ರಭಾವವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮನಸ್ಸು ಅಮೂರ್ತವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ, ಮೂರ್ತ ಬದುಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು, ಬೇಕನ್ನಿನ ಪರಂಪರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೂಡ ಒಂದು ಭೌತಿಕ ದ್ರವ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿತ್ತು. ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಅದರ ರೂಪಾಂತರ, ಚಲನೆಗಳ ಹೊರತು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಹಾಬ್ಸ್‌ನ ಭೌತಿಕವಾದ (Materialism), ಇಂದ್ರಿಯಕ ಸಂವೇದನೆಯೊಂದೇ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿದ ಲಾಕ್‌ನ ಸಂವೇದನಾಜ್ಞಾನವಾದ (Sensationalisn), ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಟ್‌ನ ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಮಾಣವಾದ (Positivism) ಅಮೂರ್ತ ಅಗಮ್ಯ ಅಜ್ಞಾತವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂದೇಹಿಸುವ ಡೇವಿಡ್ ಹ್ಯಾಮ್‌ನ ಸಂದೇಹವಾದ (Scepticism) ಮೊದಲಾದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಬದುಕಿನ ಭೌತಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ವಿವರಗಳ ಮೇಲೇ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಕಾಮ್ಟ್‌ನ ಪ್ರಭಾವ ಕಲೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಬದುಕಿನ ಭೌತಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಮೇಲೇ, ಮೂರ್ತವಾದುದರ ಮೇಲೇ ಒತ್ತುಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೩. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಯಿತು. ಹೊಸದಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಜನಕ್ಕೆ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಪ್ಪಬಹುದಾದ, ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದಾದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟವಾದವು. ಕಲೆಗಳು ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಇಂಥ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಇಷ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬದುಕಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದರಿಂದ ಕಲಾವಿದರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ತಣಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಮೇಲುವರ್ಗದ ಧೀರೋದಾತ್ತ, ಬೃಹತ್ಪ್ರಮಾಣದ, ಆದರ್ಶೀಕೃತ ನಾಯಕರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದ. ಅವನ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಿಡಿಯತೊಡಗಿತು.

೪. ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯೂ ಮೇಲುವರ್ಗದ ಜನರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಆಶೋತ್ತರಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿ ರೂಸೋನಂಥ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ 'ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ, ಸಹಜಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿರಿ' ಎಂಬಂಥ ವಾದಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದದ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದದಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಬಹಳ ಅಂತರವಿದೆ. ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ನ ಕವಿತೆಗಳ ನಾಯಕರಂತೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಅಶಿಕ್ಷಿತ, ಮುಗ್ಧ, ಸರಳಜೀವಿ; ನಿಸರ್ಗದತ್ತವಾದ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವವನ್ನ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಕೃತಕತೆಯಿಂದ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದವನು; ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಭಾವ,ಕಲಿಕೆಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಜೀವನವನ್ನು ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು, ಬದುಕಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವವನು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವನೂ ಆದರ್ಶೀಕೃತ ಸಾಮಾನ್ಯ. ನಮ್ಮ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯ 'ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯ'. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಶ್ರೀಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಆದರ್ಶೀಕರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ನಮ್ಮ–ನಿಮ್ಮಂಥ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳ ಮನುಷ್ಯ. ಕೊಳಕ, ದುಷ್ಟ, ವಿಟ, ಸೂಳೆ, ಶೋಷಕ, ಶೋಷಿತ, ಸುಳ್ಳ, ಮೋಸಗಾರ-ಎಂಥವನೂ ಆಗಿರಬಹುದು.

೫. ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗ್ರಹಣದ (Photography) ಶೋಧ (೧೮೩೯) ವಾಸ್ತವತಾವಾದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೂರ್ತ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ವಾಸ್ತವತೆ ಎಂದರೇನು, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು, ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಮರಾ ಒರೆಗಲ್ಲಾಯಿತು ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುವ, ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ಶೋಧ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ.

೪

ಇಂಥ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಬಹು ಬೇಗ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು:

೧. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಶೈಲಿ-ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಮಹತ್ವದ ಚಿತ್ರಕಾರರಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಬೆ (Courbet) ಮುಖ್ಯನಾದವನು. ಅವನು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ರೀತಿಯ ಆದರ್ಶೀಕರಣಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅಭಿಜಾತವಾದ ಮತ್ತು ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ವಾಸ್ತವತಾವಾದವೊಂದೇ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾದುದೆಂದು ವಾದಿಸಿದ. ರೈತ-ಕಾರ್ಮಿಕರೇ ಕಲೆಯ ಆದರ್ಶವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಅವನ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದೀ ಚಿತ್ರಕಾರರ ಮೇಲೆ ಇವನು ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ರೂಪದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು (Portraits) ರಚಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಕೂರ್ಬೆ ಅಲ್ಲದೆ ಮೆಲೆ (Millet), ಕಾರೊ (Corot), ರೋಡೆ (Rodin) ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಕಾರ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್ ಮೊದಲಾದವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವತಾವಾದೀ ಶೈಲಿಯ ಕೃತಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

೨. ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳೆರಡೂ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವು. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಗಾಥಿಕ್, ವಿಕ್ಟೋರಿಯನ್ ಶೈಲಿಗಳ ಅಲಂಕರಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸರಳತೆ ಬಂತು. ರೋಡೆಯ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾವ್ಯಾಂಶವೂ ಮೇಳೈಸಿತು.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದವೇ ಮುಂದೆ ಪರಿಣಾಮವಾದವಾಗಿ(Impressionism) ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಾಸ್ತವವಾದದ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೇ ಮುಂದುವರಿದು ವಿವರಗಳ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತೃಪ್ತವಾಗದೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕಲಾವಿದನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು, ಮೂಡಿದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಮನೆ (Monet), ಸೆಜಾನ್ (Cezanne), ರೆನ್ವಾ(Renoir) ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಕಾರರು ಈ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು.

೩. ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ್ದರಿಂದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಹಿಂದಿನ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ. ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಸ್ಟೆಂಡಾಲ್, ಬಾಲ್ಜಾಕ್, ಮೊಪಾಸಾ, ಎಮಿಲಿ ಜೋಲ, ಗಾನ್‌ಕೋರ್ಟ್ ಸೋದರರು, ರಷ್ಯದ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್, ಟರ್ಜನೀವ್, ಗೊಗೊಲ್, ಮ್ಯಾಗ್ಸಿಂ ಗಾರ್ಕಿ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಕನ್ಸ್, ಜಾರ್ಜ್‌ಎಲಿಯಟ್, ಆ್ಯಂಟನಿ ಟ್ರಲಪ್, ಆರ್ನಲ್ಡ್ ಬೆನೆಟ್, ಸಾಮರ್ಸೆಟ್ ಮಾಮ್, ಜಾನ್ ಗಾಲ್ಸ್‌ವರ್ದಿ ಮೊದಲಾದವರ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಂದೆ ವಾಸ್ತವತಾವಾದವೇ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ (Naturalism) ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಗಸ್ತಾವ್‌ಫ್ಲಾಬೆ ಮತ್ತು ಎಮಿಲಿ ಜೋಲ ಈ ವಾದದ ಮುಖ್ಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳು.

ನಾಟಕರಚನೆಯಲ್ಲೂ ಈ ವಾದದ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟವನು ನಾರ್ವೆ ದೇಶದ ಹೆನ್ರಿಕ್ ಇಬ್ಸನ್. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇವನು ನಾಟಕ ಬರೆದ. ಸ್ವಗತ, ಜನಾಂತಿಕ ಮೊದಲಾದ ರೂಢಿಗಳನ್ನು ಇವನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ. ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಅಭಿನಯದ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ತಂದ. ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿದ. ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಗದ್ಯವನ್ನು, ಅದರಲ್ಲೂ ಆಡುಮಾತನ್ನು ಬಳಸಿದ. ನಾಟಕೀಯತೆ, ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಆದರ್ಶೀಕೃತ ಮಾದರಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ. ನಂತರ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಜ್ ಬರ್ನಾರ್ಡ್‌ಷಾ, ಜಾನ್ ಗಾಲ್ಸ್‌ವರ್ದಿ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕರು ಈ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಯೂರೋಪಿನ

ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಹೊಸ ರಕ್ತವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸತ್ತೇ ಹೋಗಿದ್ದ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಬಂತು. ಕೃತಕ ಕಥಾವಸ್ತು, ಅಬ್ಬರದ ವಾಗ್ಮಿಕತೆ, ಕಾವ್ಯದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ನಾಟಕ ಮುಕ್ತವಾಯಿತು.

೪. ನಾಟಕರಚನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರದರ್ಶನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು. ಈ ಬಗೆಯ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಅವಕ್ಕೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ರಷ್ಯದ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕಾನ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಟಿನ್ ಸ್ಟ್ಯಾನಿಸ್ಲಾವಾಸ್ಕಿ. ಇವನು ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಸರಳ, ಸಹಜ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ನಟ ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗೀ ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತ, ಹಾವಭಾವ, ಚಲನವಲನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ತರಬೇತಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ. ಈ ಶೈಲಿಯೇ 'ಮೆಥಡ್ ಆ್ಯಕ್ಟಿಂಗ್' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಇವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ಹೋಗಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದೀ ಸೆಟ್ಟುಗಳು ಬಂದವು. ಮಹಡಿ ಮನೆ, ಹಡಗು, ದಿವಾನ ಖಾನೆ, ಲೈಬ್ರರಿ, ಅಂಗಡಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿಜವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ವಾಸ್ತವ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದವು

ಹೀಗೆ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಕಲೆಯ ಅನೇಕ ರಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದರೂ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

೫

ಆದರೆ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಕೇವಲ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆ, ಈ ಹಿಂದೆ ಅದು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವೆ-ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದೆ. ಹಿಂದೆಯೂ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಕಲೆ ಇತ್ತೆಂದೇ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ಅದ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ, ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಚನಗೊಂಡದ್ದು ಮಾತ್ರ ಇದೇ ಮೊದಲು. ಒಂದು ಸಲ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇಟಲಿಯ ರಿನೇಸಾನ್ಸ್ ಕಾಲದ ಲಿಯನಾರ್ಡೊ ಡ ವಿಂಚಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರವಾದ 'ಮೋನಾಲಿಸಾ' ಕೂಡ ಒಂದು ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಚಿತ್ರ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಟಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ತಕನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ರೂಪದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಈ ಚಿತ್ರ ಆದರ್ಶೀಕರಣದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಡಚ್ ಮತ್ತು ಫ್ಲೆಮಿಷ್ ಪಂಥದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಫ್ಲೆಮಿಷ್ ಪಂಥದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಡಿಕ್ ಸಹೋದರರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ೧೫-೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಫ್ಲೆಮಿಷ್ ಚಿತ್ರಕಾರ ರೂಬನ್ಸ್‌ನ ಪರಿಚಿತ ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ, ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಡಚ್ ಚಿತ್ರಕಾರ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್‌ನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಈ ಕಲೆ ವಾಸ್ತವತೆಯ ಅಕ್ಷರಶಃ ಅನುಕರಣೆಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ವೈಭವ, ಅಲಂಕಾರ, ಸೌಂದರ್ಯೀ

ಕರಣ, ನಯಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಕಲೆ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅದರ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಂಥದು. ಪರಿಚಿತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ರಿನೇಸಾನ್ಸ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತ ಯಾವದೇ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಫ್ಲೆಮಿಷ್ ಚಿತ್ರಕಾರ ಹೀರಾನಿಮಸ್ ಬಾಸ್ (Hieronymus Bosch)ನ Adoration of the Shepherds ಎಂಬ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು. ರಿನೇಸಾನ್ಸ್ ಚಿತ್ರದ ಮೇರಿ ಮುಗ್ಧ ಚೆಲುವಿನ ಆದರ್ಶರೂಪ, ದೈವಿಕ ಕಳೆಯುಳ್ಳವಳು. ಮಗು ಕ್ರಿಸ್ತನೂ ಅಷ್ಟೆ; ಆರೋಗ್ಯ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಚೆಲುವ ಮಗು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಭಾವಳಿ ಇದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತನ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನಕ್ಷತ್ರ, ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದು ದರ್ಶನದಿಂದ ಧನ್ಯರಾದ ಮೇಜಾಯ್‌ಗಳು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಾದ ಅಲೌಕಿಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ. ಆದರೆ ಬಾಸ್‌ನ ಚಿತ್ರದ ಶೈಲಿ, ಅದೇ ಪಾತ್ರಗಳಿದ್ದೂ ತೀರಾ ಭಿನ್ನ ವಾದುದು. ಮೇರಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಫ್ಲೆಮಿಷ್ ಗೃಹಿಣಿ. ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಗೋದಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಗು ಮಲಗಿದೆ. ಎರಡು ಆಕಳು ಜನರ ನಡುವೆಯೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಮುಖ ಚಾಚಿವೆ. ಮೇಜಾ ಯ್‌ಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವಿದ್ದರೂ ಅವರು ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕುರು ಬರು. ಪ್ರಭಾವಳಿ ಇಲ್ಲ, ನಕ್ಷತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಹತ್ತಿರದ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಗೆ ಕುಳಿತಿದೆ. ಈ ಕೊನೆಯ ವಿವರವಂತೂ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. ಯಾವ ಅಭಿಜಾತ ಇಲ್ಲವೆ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಚಿತ್ರದಲ್ಲೂ ಇದರ ಊಹೆ ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯ. ವಾಸ್ತವತಾ ವಾದಿ ಕಲೆಗೆ ವಾಸ್ತವವೇ ಆದರ್ಶ.

ಹೀಗೆ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಬಿಡಿಯಾಗಿ, ಗುಂಪಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಕಲಾಪಂಥ ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅದೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಥವಾಗಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದದ್ದು ಮಾತ್ರ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಹಿಂದೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವು ದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅದು ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು. ಹಲವಾರು ಮುಖ, ಕೈಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳು, ಪುರಾಣಗಳ ಅಲೌಕಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಬರಬರುತ್ತ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆ ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾದದ್ದು ಜಡವಾದದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂಥಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಬಂದ ಅಜಂತಾ, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಕಲಾಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವಲ್ಲ. ಬದ ಲಾಗಿ, ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಭಾವನಾಪ್ರಧಾನ ಚೆಲು ವನ್ನು ಪಡೆದಂಥವು. ರೂಪದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳಲ್ಲೂ ಮೂಲ ರೂಪದ ಪ್ರತಿಕೃತಿ ಇಳಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಳಿದಾಸನ "ಶಾಕುಂತಲ"ದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಂತ-ಶಕುಂತಲೆಯ, ಶೂದ್ರಕನ "ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ"ದಲ್ಲಿ ವಸಂತಸೇನೆ-ಚಾರುದತ್ತನ ಚಿತ್ರ ಬರೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲ ವಸ್ತುವನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನದು. ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮನಂಥ ಚಿತ್ರ

ಕಾರರು ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೂ ರೂಪದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಈಚಿನ ಇಂಥ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

೬

ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಬಹು ಬೇಗ ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮತ್ತು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾಶೈಲಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬಹಳ ದೂರಗಾಮಿಯಾಗಿದ್ದವು ಕಲೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅದು ಬದಲಿಸಿತೆನ್ನಬಹುದು:

೧. ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸಸ್ವಾತಂತ್ರ ವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಈವರೆಗೆ ಪುಣ್ಯ, ಬೈಬಲ್‌ಗಳಂಥ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಲೆಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ನೆಲೆ ದೊರಕಿದಂತಾಯಿತು. ಸುತ್ತಲಿನ ಬದುಕಿನ ಯಾವ ದೃಶ್ಯವೂ, ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದೆಂದಾಯಿತು. ಸಮಾಜದ ಕೆಳ ವರ್ಗದ ಬದುಕೂ ಕಲೆಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಆರಂಭದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಈವರೆಗೆ ಕಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬಾರದಿದ್ದ ಇಂಥ ಕೆಳ ವರ್ಗದ ಬದುಕನ್ನ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರ, ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳ ಕಲೆಗೆ ಹೊಸ ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರೆಯಿತು.

೨. ಯೂರೋಪಿನ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಸತ್ತೆಯಿಂದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಬದಲಾಗಬೇಕೆಂಬ ಜನರ ಆಶೆಯನ್ನು ಈ ಕಲೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು, ಕಲೆಗೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವೀಕರಣ ಹೊಂದಿತು. ಅರಮನೆ, ಚರ್ಚುಗಳ ಹಂಗು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷವಾಯಿತು.

೩. ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿಗೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ತಂದಿತು. ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನೇ ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ಕಲೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು. ರಸಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತು.

೪. ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನಿಜವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು. ಕೇವಲ ಆದರ್ಶಗಳ, ಕನಸುಗಳ ಜಗತ್ತಿಗಿಂತ ಈ ಜಗತ್ತು ಅದಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ ಕುರೂಪ, ಸಮಸ್ಯೆ ಗಳನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸಿ ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು. ನಾವು ಬದುಕಿ ಬಾಳಬೇಕಾದ ಜಗತ್ತೇ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತೋರಿಸಿತು.

ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಕಲೆಗೂ-ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ರೂಢವಾಗಿದ್ದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದು ವಾಸ್ತವವಾದದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಬಹಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಎಂದರೆ ಸುಂದರವಾದದ್ದರ ಚಿತ್ರಣ, ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಕಲೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಆದರೆ

ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕಲೆಗೂ-ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಅಂಥ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಸುಂದರವಾದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಕಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿಯಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಿಕದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪುವುದೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಸುಂದರವಾದದ್ದೂ ಕಲೆಯಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಹೊಸ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಬೆಳೆಸಿತು. ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿಗಳು ಜೀವನದ ಕುರೂಪವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿದರು. ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕೂಡ ಇದೇ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಕುಪ್ರಿನ್ನನ "ಯಾಮಾ" ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯ ನರಕವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಮಿಲಿ ಜೋಲಾನ "ಜರ್ಮಿನಲ್" ಗಣಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ದಾರುಣವಾದ ಮಾನವೀಯ ಪಾತಳಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಬದುಕನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವದೂ ಅಶ್ಲೀಲವಲ್ಲ. ಜೋಲಾನ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾದ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮುಕ ಅಂಗಡಿಕಾರನ ಲಿಂಗವನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯುವ ಚಿತ್ರವೊಂದಿದೆ.

೭

ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಹಿಂದೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರದೇ ಆದ ಮಿತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅವು ಗೌಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪಂಥವೂ ಅತಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ್ಥಕ್ಕೀಡಾದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಸೀಮಿತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮೀರಿ ಇಡಿಯ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ದೂರಗಾಮಿಯಾದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ವಾಸ್ತವತಾವಾದದಲ್ಲೂ ಹಾಗಾಯಿತು:

೧. ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳಿಗೆ ದೊರೆತ ವಿಪರೀತ ಮಹತ್ವದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಆದ್ಯತೆಗಳೇ ಏರುಪೇರಾದವು. ಕೇಂದ್ರ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಒತ್ತನ್ನು ಮೀರಿ ವಿವರಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕೇಂದ್ರವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ವಿವರಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಇದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಾಧನಗಳ ಮಿತವ್ಯಯ ತತ್ವ'ವನ್ನೇ ಗೌಣವಾಗಿಸಿತು. ಆಯ್ಕೆ, ಔಚಿತ್ಯಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಿಂದುಳಿಯಿತು.

೨. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ವಾಸ್ತವದ ಆಚೆಗಿನದು, ಅವಾಸ್ತವವಾದದ್ದು ಕಲೆಯೇ ಆಗಲಾರದೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಮೀರಿದ ಸತ್ಯವೂ ಇದೆಯೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೇ ಅಳಿಸಿಹಾಕಿತು. ಬದುಕಿನ ಅಗಮ್ಯತೆ, ರಹಸ್ಯಮಯತೆ, ಅತೀಂದ್ರಿಯಜ್ಞಾನ, ಅಂತಃಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಆಂತರಿಕ ಭಾವನೆ, ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಳೆಯುವ ಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವದ ಸತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಲೆ ಕುರುಡಾಯಿತು.

೩. ಒಂದು ಕತೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜನೊಬ್ಬ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಚಿತ್ರಕಾರ ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದ. ಅವನು ಬಿಡಿಸಿದ ಹೂವು ಆಕಾರ, ಬಣ್ಣ, ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಅದು ನಿಜವಾದ ಹೂವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸಿ ಭ್ರಮರವೊಂದು ಹಾರಿಬಂದು ಪರಾಗ ಸೇವನೆಗೆಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ

ಉಳಿತಿತು. ಎಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಕಲೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚಿತ್ರಕಾರ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು ತಂದ. ಅದೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಜೀವಂತವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಅದು ನಿಜವಾದ ಹಣ್ಣೇ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಗಿಳಿಯೊಂದು ಹಾರಿಬಂದು ಅದನ್ನು ಕುಕ್ಕತೊಡಗಿತು. ಹೂವಿನ ಚಿತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಹಣ್ಣಿನ ಚಿತ್ರ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಗಳಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರವಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆರೆಯೊಂದನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ ಆ ತೆರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಂದಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ತೆರೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಆ ತೆರೆಯೇ ಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಲಾವಿದ ಎಷ್ಟು ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದನೆಂದರೆ, ಅದು ನಿಜವಾದ ತೆರೆಯೇ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಮರುಳಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಚಿತ್ರಗಳು ಕೀಟ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಮೋಸಹೋಗಿದ್ದ. ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಆ ತೆರೆಗೇ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಇದು ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಕತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಬದುಕಿನ ಸಾದೃಶ್ಯವನ್ನು, ಪ್ರತಿಕೃತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೇ ಕಲೆಯ ಗುರಿ ಎನ್ನುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇದು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಬದುಕನ್ನು ಎಷ್ಟು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆಂಬುದೇ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮಾನದಂಡವಾಯಿತು. ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಕಲೆ ಬಹು ಬೇಗ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಅದರ ಮಾನದಂಡಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಚಟ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಈ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಜೀವನದ ಸಾದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೇ ಕಲೆ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಉಳಿದ ರೀತಿಯ ಕಲೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ರಸಿಕರು ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿತು.

೪. ವಾಸ್ತವತಾವಾದದಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಿಗೆ ರಸಾಸ್ವಾದ ನೀಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸತ್ಯದರ್ಶನವೇ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡುವಷ್ಟಕ್ಕೇ ರಸಿಕನ ರಸಾಸ್ವಾದ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ಇತರ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ರಸಿಕರ ಗಮನ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಗ್ಯಾಸೆಯ ಕಿಟಕಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಗಿನ ತೋಟವಷ್ಟೇ ಕಾಣಿಸಿತು, ಕಿಟಕಿಯ ಗಾಜು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಲೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಬಹಳ ಜನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರೂ ಪ್ರಬುದ್ಧ ರಸಿಕತೆ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

೫. ಕೇವಲ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಭೌತಿಕ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಕಲೆ ಪುರಾಣಗಳ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದೆಲ್ಲ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಪುರಾಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಸಮೂಹ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಆಳ ಅರ್ಥಗಳು ಈ ಕಲೆಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದವು. ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯ ನಿರಾಕರಣೆಯಿಂದ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುವ ಅರ್ಥದ ವಲಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ವಾಸ್ತವದ ಸಾದೃಶ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮೇಲ್ಪದರದ ಅರ್ಥಕ್ಕೇ ಕಲೆ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು.

೬. ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರು ಅತಿಗೂ ಹೋದರು. ಅಸುಂದರ ವಸ್ತು, ಭೀಭತ್ಸ ವಿವರಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿದರು. ಸತ್ಯದರ್ಶನದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಿಂತ ರಸಿಕರನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸುವ ಗೀಳಿಗೊಳಗಾದರು.

೭. ಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಸಾಕೆ? ಎಂಬ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಂಡದ್ದಷ್ಟೇ ಸತ್ಯವೆ? ಅದರ ಆಚೆಗಿನ ಅ-ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ, ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅಗಮ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆ? ಇರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣಬಲ್ಲೆವೆ? ಕಂಡುದಷ್ಟಕ್ಕೇ ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳದೆ ಮನುಷ್ಯಚೇತನ ಅದರಾಚೆಗಿನದಕ್ಕೂ ಹಾತೊರೆಯುವುದರ ಅರ್ಥವೇನು? ಕಂಡದ್ದಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಸೀಮಿತವಾದರೆ, ಅದರ ಎಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿದಂತಾಯಿತೆ? ಕಲ್ಪಕತೆ ನೆಲ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೇಳಬಾರದೆ? ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬಾರದೆ? ಇಂಥ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರುವುದರಿಂದ, ಅಗಾಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅರ್ಥವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಕ್ತಿ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಕುಬ್ಜವಾಗದೆ? ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವೇ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹಿಂದೆಯೇ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತವೆ. ವಾಸ್ತವತಾವಾದದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರ ಉತ್ತರ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

೮

ಇಂಥ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಅನೇಕ ಪಂಥಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿವೆ. ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಜೀವನದ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ಕಲೆ ಎನ್ನುವದಾದರೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ಪ್ರತಿಕೃತಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಏನು? ಇದು ಕೇವಲ ಕಸುಬುಗಾರಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಕಲಾವಿದನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ಅವನಿದ್ದಾದರೂ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಅಷ್ಟಾಗಿಯೂ,ಅಂಥ ತಾಟಸ್ಥ್ಯ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕಲೆ ಕಲೆಯೇ ಅಲ್ಲ ಕೇವಲ ಕುಶಲತೆ ಎನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ಬಗೆಯ ತೀರ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅತಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಸಿಕರ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಜ್ಜನರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೋಡೆ, ರೆಂಬ್ರಾರಟ್‌ರಂಥವರು, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಪಾಸಾ, ಎಮಿಲಿ ಜೋಲಾ ರಂಥವರು ಈ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಮರ್ಯಾದೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಏನೇ ಹೇಳಲಿ, ಎರಡು ಅಂಶಗಳಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಆಯ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಔಚಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಹೊಂದಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಅಥವಾ ಬೀದಿಯ ಒಂದಂ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದಾಗಲೂ, ಅಂಥ ಅನೇಕ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದೋ ಒಂದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ಏನಾದರೂ ಕಾರಣ

ವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯೇ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತಾಟಸ್ಥ್ಯ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆಯ್ಕೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಂದ ಮೇಲೆ, ಆ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇರಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಕಲಾವಿದನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಭಾವನೆಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಪೂರ್ಣ ತಾಟಸ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅದೇನು ಯಂತ್ರವಲ್ಲ. ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೇರದೆ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠನಾಗಿರಬೇಕು ಆ ಕೃತಿ ತನ್ನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಾನೇ ಸೂಚಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ತಾಟಸ್ಥ್ಯದ ಮಾತು ಬೇರೆ.

ಕೋರೊ ಎಂಬ ಫ್ರೆಂಚ್ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಚಿತ್ರಕಾರನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕತೆ ಇದೆ. ಆತ ತರುಣನಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಹಳ ಬಡವನಾಗಿದ್ದ. ಉಪಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಶ್ರೀಮಂತನ ಗೋದಾಮಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಗೋದಾಮು ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಕುರೂಪಿ ಕಟ್ಟಡ. ಆದರೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ. ಕೋರೊ ಒಬ್ಬ ಚಿತ್ರಕಾರನೆಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಯಜಮಾನ ಈ ಕಟ್ಟಡದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲು ತಿಳಿಸಿದ ಕೋರೊ ಆ ಕಟ್ಟಡದ ಓರೆ-ಕೋರೆ, ಮೂಲೆ, ಸೊಟ್ಟ ಕಿಟಕಿಗಳು, ಅಸಹ್ಯ ಕಟಾಂಜನ- ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ. ಆದರೆ ಆ ಕಟ್ಟಡದ ಹಿಂದೆ ಹೊಳೆಯುವ ಆಕಾಶವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ. ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕನ್ನೂ ಹಿಡಿದ. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಮತ್ತು ಸೊಗಸಾದ ವರ್ಣ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ. ಕುರೂಪವೂ ಸುಂದರ ಕಲೆಯಾಯಿತು.

ರೆಂಬ್ರಾಂಟಿನ ಚಿತ್ರವೊಂದಕ್ಕೆ ರಾಜರ್ ಫ್ರಾಯ್ ಎಂಬ ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿವರಣೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ ಅದು ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನ ಚಿತ್ರ ಅವನ ಎದುರಿಗೆ ಡೆಸ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕ,ಹಾಳೆಗಳಿವೆ. ಹುಡುಗ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಪೆನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ, ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಗದ್ದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎದುರಿಗೆ ಶೂನ್ಯ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಡೆಸ್ಕ್ ಹಳೆಯದು. ಬಳಕೆಯಾಗಿ ಗೀರು ಬಿದ್ದಿವೆ, ಆದರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗೇ ಇದೆ. ಇಂಥ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರದು ಎನ್ನುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಚಿತ್ರ ಅದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸದ ಭಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಹೋದ, ಮಕ್ಕಳ ಮುಗ್ಧ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಬಾಡಿಸುವ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಂತರಿಕ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕೃತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಫುಟಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ವಾಸ್ತವ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಮಹತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ.ಬೆಳಗಿನ ಆಟವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಗು ಶಾಲೆಯ ಮಗುವಿನಂತೇ ಇದೆ ಎನ್ನುವದಾಗಲಿ, ಡೆಸ್ಕು ಶಾಲೆಯ ಡೆಸ್ಕಿನಂತೇ ಇದೆ ಎನ್ನುವದಾಗಲಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವಿನ ಅಂತರಂಗದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂಥಲ್ಲಿ ಕಲೆ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

೬

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಕುದುರೆಯ ಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮುಗಿಸ ಬಹುದು.

ನಾವು ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕುದುರೆಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂಥವು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಉದ್ರೇಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬಿಮ್ಮಿ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವದೂ ಉಂಟು. ಕುದುರೆಯ ಆವೇಶ ಅದಮ್ಯ ಜೀವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲೆಂದು ಇಂಥ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಕಟೆದಿರುವ ಚಿತ್ರಕಾರರಿಗೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಕುದುರೆಯೂ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಮುಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತುದನ್ನು ಯಾರು ಕಂಡಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಕುದುರೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಯಾರೂ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಚಿತ್ರವೇನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕರೆ, ಆ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಬದುಕಿನ ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಕ್ಕುಬಿಡುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೆ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಮುಂಗಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಕುದುರೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಅಂಥ ಪ್ರಮಾದವೇನೂ ಅಲ್ಲ ; ಹಾಗಿದ್ದೂ ಆ ಚಿತ್ರ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಒಪ್ಪಲು ಯೋಗ್ಯ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ದೊಡ್ಡ ದೋಷ.

ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತೆ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕತೆಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇದು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವೇ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊನೆಯ ಮಿತಿಯಾಗಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ವಸ್ತುಪ್ರತಿರೂಪಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವಾಸ್ತವದಾಚೆಗೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ತಿರಿಚಿಯೂ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ವಾದ, ಪಂಥಗಳು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಎದ್ದ ದಂಗೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ.*

* ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪರವಾಗಿ ೨೬ ನವೆಂಬರ್ ೧೯೮೭ ರಂದು ಮೈಸೂರಿನ ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿಂತನೆ ಹೋರಾಟಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಡಾ|| ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ನಂಬಿಕೆಗಳ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದುಕಡೆ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಖಂಡ ತುಂಡವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

" ಈ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೇ ಹಿಂದೆ ಭಾರತವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಿದ್ದು. ಗ್ರಾಮವೆಂದರೇನು? ಸಂಕುಚಿತ ಪ್ರಾಂತೀಯತೆಯ ತವರು, ಮೌಢ್ಯ, ಸಣ್ಣತನ ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯಂಧತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೂಡು."

ಈ ಮಾತುಗಳು ಗಾಂಧಿಯವರ ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಮಾತುಗಳೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ-ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ-ಜಾತ್ಯಾಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರೋಧವಾದವು. ಸಮಾನತೆಯಿದ್ದಾಗ ಗ್ರಾಮ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಗತಿದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಅದು ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ಹೇಳಿದಂತೆ ದುರ್ವಾಸನೆ ಬೀರುವ ಕೊಳಚೆ ಗುಂಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಈ ಬಗೆಗಿನ ಯೋಚನೆಗಳು ಅವರ 'ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲೂ ಅವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಮಾಜವಾದದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡಿರುವರೇ ಹೊರತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ಸೂಚಿಸುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ:

1. ಬೇಸಾಯ ಭೂಮಿ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರಬೇಕು.

2. ವಿಮೆ, ಪ್ರಮುಖ-ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು.
3. ಸಾಮೂಹಿಕ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಇರಬೇಕು.

ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು, ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರಬೇಕು. "ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳ ಚಲಾವಣೆಗೂ ಮೂಲ ಭೂತವಾಗಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಇಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದರ ಇರವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಸಮಾಜವಾದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಜನತಂತ್ರ ಸಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ."[1]

ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುವ ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಅಸಮಾನತೆಯಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಹೊಂದುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅನುಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನುಗಮನಿಸಿ:

"ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಮಾಜವಾದ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ-ಶಾಸಕಾಂಗ ರಾಜ್ಯಾಂಗ, ಬಹುಮತವಿದ್ದವರ ನೀತಿಗಳೇ ಬಹುಮತದ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಚುನಾಯಿತವಾದವರಿಗೆ 'ಸರ್ಕಾರೀ ಸಮಾಜವಾದ'ದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಯಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದವರು ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಮಾಜವಾದ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲು ಅದು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಕಾನೂನು ಆಗಿರಬೇಕು, ಮತ್ತು ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಕೈಬಿಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿರಕೂಡದು"[2]

ಮತ್ತೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಟಲಿ, ಜರ್ಮನಿ, ಸ್ಪೇನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರ ವಿಫಲವಾದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ "ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರದ ಬಗೆಗಿನ ಮರುಚಿಂತನೆ ಇಂದು ಎಲ್ಲರಿ ಗಿಂತಲೂ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ತುರ್ತಾಗಿದೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ-'ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ! ಅದು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣುವಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇನಲ್ಲ"[3]

ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಮಾಜವಾದ ಖಾಯಂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಬೇಕು; ಸಂವಿಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿರಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮತೋಲನವೇರ್ಪಡಬೇಕು. ಹಲ ವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುಸಿದು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳು ತಲೆಎತ್ತಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರ ಈ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಬಲವಾದ ಅನುಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಅನುಮಾನಗಳು ಏನನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ?

---

1. L.R. Balle, Ed. Thoughts on Ambedkar, pp. 50-51
2. ಅದೇ
3. Thus Spoke Ambedkar, vol 1. pp. 43-47

'ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪಿತ' 'ಆಧುನಿಕ ಮನು' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಅಂಬೇಡ್ಕರರನ್ನು ಹೊಗಳ. ಲಾಗುತ್ತಿದೆ ನಿಜ. 'ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರ'ವೇ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಸಂವಿಧಾನ ರಚಿಸಿ, ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ನೈಪುಣ್ಯದಿಂದ ಘಟನಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸುಮಾಡಿಸಿದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಸೆ ಮೂಡಿತ್ತು. ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ನಮಗೆ ಈ ಮಾತು ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ: "ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿಯೆಂದು ಜನ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಉತ್ತರವಿದು-ನಾನೊಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಕುದುರೆಯಾಗಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಬೇರೆಯವರ ಮರ್ಜಿಯಂತೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದೆ. ಅದನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ." ಭಾರತದ ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ತಮ್ಮ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ "ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಬಲಿಷ್ಠ ವಿರೋಧಪಕ್ಷ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಮುಕ್ತ ಚುನಾವಣೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗ ತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೀಗೇ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿರಕೂಡದು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಫಲವಾದರೆ-ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅದು ವಿಫಲವಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ- ಅದರ ಒಂದೇ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ, ದಂಗೆ-ಅರಾಜಕತೆ- ಕಮ್ಯುನಿಸಂ."[4]

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದಿವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅನುಮಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಪರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು.

ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೈಚಾರಿಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಭಾರತದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಜೊತೆಗಿನ ಅವರ ಸಂಬಂಧ, ಅವರ ಬಗೆಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಭಾರತದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರೊಡನೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ. ಅದು 1938ರಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆ ಸರ್ಕಾರ ಮಂಡಿಸಿದ 'ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಸೂದೆ'ಯ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಯಶಸ್ವೀ ಮುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರನ್ನೂ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ 'ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ರಷ್ಯಾ'ವನ್ನೂ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದವನ್ನು ಎಂದೂ ಟೀಕಿಸದೇ ಇದ್ದದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕರವಾದದು –ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ–ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಕೆಳವರ್ಗದವರಿ ಗೆಲ್ಲಾ ಭರವಸೆ, ತೃಪ್ತಿ ಕೊಡುವಂಥಾದ್ದು: "ಅದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ, ಜಡವಾದವಲ್ಲ"[5] ಅಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಮೋಹ–ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ. ಇದು ವಿಲಕ್ಷಣವೇ? ಅಥವಾ

4. ಅದೇ ಪು. 44

5. Dr. Keer, Ambedker Life and Mission, P. 391.

ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ವೆಂಬ ಅಸಮಾಧಾನವೇ?

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹಳಮಂದಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದವರು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದವರು. ಗಾಂಧೀಜೀಯನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದವರು. ಆದರೆ ಗಾಂಧಿ,ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂದರೆ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್-ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಬಂದ ನಂತರದಲ್ಲೂ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಲುವು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದ ಎರಡೂ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೋಲಲು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರೂ ಕಾರಣರಾದರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರರಿಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪವೂ ಇತ್ತು. ಡಾಂಗೆಯವರಿಂದಾಗಿ ತಾವು ಸೋತಿದ್ದು ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು.[6]

ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೈತಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲಿರಬೇಕು. ನೈತಿಕ ತಳಹದಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮಾತ್ರ ರೂಪಿತವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೈತಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಂಬಿದ್ದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಉದಾರವಾದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ರಷ್ಯಾದ ಸಮಾಜವಾದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿತ್ತು.

ಭಾರತೀಯ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ರಷ್ಯದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು, ಜಾತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹೊರಬರಲು ಆಗಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಅವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಈ ನಿಲುವು ಅವರಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ನಿಲುವಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಅನ್ನಿಸದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಸರಿಸಮಾನರೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿರಬೇಕ..[7] ಇದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬಾಂಬೇ ನಗರದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ಅನುಯಾಯಿ ಮಹರ್ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದು ಸಹಜ.

ಭಾರತೀಯ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಕೂಡಾ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಮಾಲೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ-ಭೂತಗನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆಯೂ ಇದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಡಿದ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಟ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚುನಾವಣೆ ಸವಲತ್ತಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ-ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಬಗಗಿನ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದು-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಯ ಸಾಧಕ

6. Dr.Keer. ಅದೇ ಪು. 441
7. Harrison, India the most Dangerous Decades, Oxford, 1960-pp. 190-191

ತನವೆಂಬುದು ತೋರಿದ್ದು ಸಹಜ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲೋ ಇಬ್ಬರ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಲೋಪವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಭಾರತೀಯ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಜಾತಿಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ. ಅಸಮಾನತೆ- ಬಡತನ- ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿದ್ದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಳುವಳಿ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುವಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿದನಂತರ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಯೋಚನೆಗಳು ಸಾಗಿವೆ.[8] ಸಿದ್ಧ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ವಿಷಯ ವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆ ಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಡವಾಳವಾದಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸು ತ್ತವೆ ಎಂದು, ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಗಂಭೀರ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇನೋ.

ಆಧುನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ, ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತು, ಒಂದಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ - ಯಂತ್ರನಾಗರೀಕತೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಚಲನಶೀಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಜಾತಿವಿನಾಶ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ತಪ್ಪು. ಭಾರ ತದ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಮಾಜವಾದದ ಶತ್ರುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅದರ ಪ್ರತಿಗಾಮಿತನದ ವಿರುದ್ಧ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಅನಿ ವಾರ್ಯ. ಅವನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವುದು ಅತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

"ರೈಲ್ವೆಸಾಗಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಗೆ, ಶಕ್ತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ, ಅನುವಂಶಿಕ ಕ್ರಮವಿಭಜನೆಯ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿರುವ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ."– ಇದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರೇ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಒಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ, ಜಡವಸ್ತುವಲ್ಲ ಗುರಿಮುಟ್ಟಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ತಾನೇ ದಾರಿಯಲ್ಲ. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲು, ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಹೊಣೆ ಹಾದಿಹೋಕ ರದು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಸಮಾಜವಾದಿಗಳನ್ನು, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರನ್ನು ತರಾ ಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ- "ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ತರಲು ಅಧಿಕಾರವಿರಬೇಕು. ಈ ಅಧಿಕಾರ ಕೂಡ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬರಬೇಕಾದದ್ದೇ. ಆದರೆ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಭಾರತದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದುಗೂಡುತ್ತಾರೋ? ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಿದ್ದು ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು, ಜಾತಿ ವರ್ಗಭೇದಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ, ಶೋಷಿತರೆಲ್ಲರೂ ಸಮ ಸಮಾಜ ತರುವ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಸಮಾಜವಾದಿಯೊಬ್ಬನ ಭರವಸೆಯೊಂದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾ ಗುವುದಿಲ್ಲ" ಇದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

8. Nombrodripad, People's Democracy, Feb. 86

ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ವಾಸ್ತವತೆ ಇದೆ. ಇದು ಸಮಾಜವಾದಿಗಳಿಗೆ, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರಂತೆಯೇ ಅವರೂ ಭಾರತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಪಾರುಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟರು.

ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಬೇರಾರೂ ಗಮನಕೊಡದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ-ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಇವೆರಡೂ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಮತಾಂಧತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಉದಾರವಾದಿ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯಿತು. ಫೂಲೆ, ರನಡೆ, ಗೋಖಲೆಯಂಥ ಭಾರತದ ಮಿತವಾದಿಗಳು-ಉದಾರವಾದಿಗಳು ಅಂಬೇಡ್ಕರರನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಜಾನ್ ಸ್ಟೂವರ್ಟ್ ಮಿಲ್, ಬೂಕರ್ ಡಿ. ವಾಷಿಂಗ್‌ಟನ್-ಬರ್ಕ್‌ನಂಥ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತಕರು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದರು. ಅಮೇರಿಕಾ ಇಂಗ್ಲೆಂಡುಗಳ ಉದಾರವಾದಿ ಜನತಂತ್ರ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಮಿತಿಗಳೊಂದಿಗೂ ಹಿಡಿಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಮಾರ್ಗ ತೊರೆದು ಉದಾರವಾದಿ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದು ತಾತ್ವಿಕ ಗೊಂದಲಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದರು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. 1942ರ ನಂತರದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಯಾವ ಹೋರಾಟವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಉದಾರವಾದ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲವಿರದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ "ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಕ್ರಾಂತಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ"[9] ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಸೇರಿ ತಾವು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ, ಕೊನೆಗೆ ಭ್ರಮನಿರಸನಗೊಂಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದರು.

ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಚಿಂತನೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಚಿಂತನೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಂಸದೀಯ ಜನತಂತ್ರವೂ ಅಲ್ಲ; ಅತೀ ಒತ್ತುಕೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದಗಳು. ಈಗ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಹಂತದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ಚಿಂತನೆ-ಸಂಘಟನೆ ಹೋರಾಟಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಬಲ್ಲವು. ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಕಾರರನ್ನು, ಸಣ್ಣರೈತರನ್ನು, ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಕೋರಿ ಮತ್ತು ಮಹಲ್‌ವತನ್ ರದ್ಧತಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದ ಮಹದ್-ನಾಸಿಕ್ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಗವಾದ ಭೂಮಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಸಮಾನತೆ ಇರಬೇಕು. ಬಡತನ-ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನ್ನುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತರು.

---

9. G.S. Lokhonde-Dr. B.R. Ambedkar, A Study in Social Democracy, P. 24

ಆದರೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಆದರ್ಶೀಕರಿಸಿ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ವಾದ ಅಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತಾಂತರದಿಂದ ದಲಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆನ್ನುವ ಅವರ ನಂಬಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಟ್ರಸ್ಟೀಷಿಪ್ ನಷ್ಟೇ ಅಸಂಗತವಾದ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಲವಾರು ದಶಕಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಜೀವಂತ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಮತಾಂತರದಿಂದಾಗಲಿ ಟ್ರಸ್ಟೀಷಿಪ್ ತತ್ವದಿಂದಾಗಲಿ ಯಾವ ಪರಿಹಾರವೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿ ಕವಲೊಡೆದು ಅವರು ಹಲವಾರು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನಸ್ಸು (ದ್ವೇಷದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ?) ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಶರಣಾದ ಮೇಲೂ, ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಲಕಿದ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ. ನಿಧನರಾಗುವ ಹಿಂದಿನ ದಿನದವರೆಗೂ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 6,1956) ಅವರ ಒಡನಾಟ ಬುದ್ಧ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇಬ್ಬರ ತತ್ವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ.[10]

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನಂತರವೂ ಅವರು ಅಸಮತೆ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿದ್ದೂ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. "ಬುದ್ಧನು 'ಶೋಷಣೆ' ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸದಿದ್ದರೂ ದುಃಖ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಆಸ್ತಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಭಿಕ್ಷುವೂ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಹೊಂದಿರಬಾರದೆಂದೇ ಬುದ್ಧ ವಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನೂ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಮೂಲ, ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತ ಎಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನಾ ಅಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯ ವಿರಬೇಕು. ಶ್ರಮಿಕರ ಕೈಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರವಿರಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ತತ್ವಗಳು ಬುದ್ಧನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧ-ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ, ಬುದ್ಧ ಮನಃ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ದುಃಖ' ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅಂದರೆ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಬೌದ್ಧರು ಮಾರ್ಗವೇ ಸೂಕ್ತ". ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಇದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ವಿಚಾರ.[11] ಈ ವಾದವನ್ನು ಬುದ್ಧರು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆಂಬುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಪುಸ್ತಕ 'ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅವರ ಧರ್ಮ'ವನ್ನು 'ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಧರ್ಮ' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಕರೆಯಬಹುದು ಎಂದೇ ಬೌದ್ಧ ವಿಮರ್ಶಕರು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತ.

ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಬಗೆ ಇದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಅನುಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ಪರ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಸಮಯಕ್ಕಾದರೂ ಬುದ್ಧ

10. D. Keer, p. 506-511

11. Thus spoke Ambedker, vol-2-pp-126-129

ನನ್ನಾಗಲೀ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದವನ್ನಾಗಲೀ ಒಪ್ಪುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಅವರ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಾಗಿತ್ತು.[12] ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕಂಡ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಸತ್ಯ ಇದು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳು ಸಂದು ಹೋಗಿವೆ. ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆ ಅಷ್ಟು ಹಾದಿ ಸವೆಸಿದೆ. ಅವರು ಜಾತಿವಿನಾಶ-ಸಮಾಜವಾದಿ ಕ್ರಾಂತಿ-ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ-ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳವಾದಿ ಶೋಷಣೆ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೋಷಿತರೆಲ್ಲಾ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ಯಂಧತೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ತಾಂಡವವಾಡುತಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಮಾಜವಾದಿ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಶಂಕೆ ಅಂದಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಕಾರಣವೆನ್ನಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು-ಸಮಾಜ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬದಲಾಗುವುದು ಪ್ರಕೃತಿ-ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿಯಮ. ಬಂಡವಾಳ ವಾದ, ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ,ನಗರೀಕರಣ-ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಶೋಷಣೆ-ಬಡತನ,ಬಡವ-ಸಿರಿವಂತರ ನಡುವೆ ಅಂತರ ಇವುಗಳೂ ಬೆಳೆದು ಶೋಷಿತರನ್ನು, ದುಡಿಯುವವರನ್ನು ಜಾಗೃತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅಂದು ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಯವಾಗಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದರ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ ಕೊಂಚವಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಪ್ಪಬೇಕಾದ ಮಾತು. ದಲಿತ-ಶೋಷಿತರಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಎಚ್ಚರದಿಂದಾಗಿ ಅಂದು ನಮಗೆ ಸಂಘಟಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣದಿದ್ದ ದಲಿತ ಶೋಷಿತ-ಶೋಷಕರ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಜಾತಿ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವ ಪಿತೂರಿಕಾರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ ಗಲಭೆ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಕೆದಕಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದು ಶ್ರೀಮಂತ ಜಾತಿವಾದಿಗಳು, ಪಟ್ಟಭದ್ರರು ತಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಡೆಸಿರುವ ಮಸಲತ್ತು (ವಿವರಗಳಿಗೆ Bipin Chandra, Communalism in Modern India. New Delhi, 1984) ದಲಿತ ಶೋಷಿತರೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗುವವರೆಗೂ ಇವು ನಡೆಯುವಂಥವೇ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶೋಷಣೆ ನಿವಾರಣೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟ್ಟದ, ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಹೌದು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರೇ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣಾ ರಹಿತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಾದಿ, ಎರಡನ್ನೂ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಬಹುದು:

"...ಶ್ರೀಮಂತರ ಸಿರಿತನ ದರಿದ್ರರ ಬಡತನದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕಾದರೆ ದುಡಿಯುವವರೆಲ್ಲಾ ಜಾತಿಮತಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಬೇಕು. ಈ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಬಡವರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವವರು ನಾಯಕರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗಾದಾಗ 'ಎಲ್ಲರ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದು. ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವವರು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಸಾಯಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ."[13]

---

12. Kuber W.N. Dr.Ambedker Acritical Study, New Delhi 1979, pp. 218-219
1 . D. Keer,pp 300-301

ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಜನರ ಆಂದೋಲನ

ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗಡೆ

ಬಸ್ತರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಡವಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಚಳವಳಿಯೊಂದು ನಡೆಯಿತು. ಇದು ಮೂಲತಃ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಚಳವಳಿ. ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿ ಹೆಂಗಸರು ಮುಂದಾಳ್ತನ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಚಳವಳಿಯ ಮುಂದಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾದ ಮಿಟ್ಕಿಬಾಯಿ ಎಂಬವಳು ತಮ್ಮ ಆಂದೋಲನದ ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ: "ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರು ಬಂದರು ನಮ್ಮೂರ ಸುತ್ತ ಅಗಳ ತೆಗೆದು ತಂತಿಯ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿದರು. ಎಲ್ಲ ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲು ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಅಡವಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ತೊಂದರೆಯಾಗುವದೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಮರ ಕಡಿಯುವದನ್ನು ತಡೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು". ಈ ಆದಿವಾಸಿ ಹೆಂಗಸರು ತಾವೇ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಿಸಲು ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಬಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನ ಅರಣ್ಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಬಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವದು ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದ್ದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಗಿಡ ನೆಡುವ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರ ಯೋಜನೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ಅರಣ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನೇ ಹಾಳು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದರು. ವಿದೇಶಿ ತಳಿಯ ಗಿಡಗಳ ವನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಆ ಜಾಗ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಜನಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಾಧಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಈ ಘರ್ಷಣೆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿತು. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಒಯ್ಯುತ್ತೇವೆಂದು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದರು. ಕಾನೂನು ಕ್ರಮದ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಹೆಂಗಸರು ಎಂಥ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅವರು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಚಳವಳಿ ಮುಂದುವರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದರು. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಹೆಂಗಸರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಬಸ್ತರಿನ ದೂರ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಚಳವಳಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಇದು ಕೇವಲ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತ. ಬರುವ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಲಿವೆ.

ಒರಿಸ್ಸಾದ ದೂರದ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಸ್ಥಳವಾದ ಗಂಧಮರ್ದನ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜನರು ಭಾರತ ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಕಂಪನಿಯ ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ಗಣಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಚಳವಳಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಗಂಧಮರ್ದನದ ಈ ಗಣಿ ಯೋಜನೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅಡವಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಗಣಿಗಳಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಮಣ್ಣು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ನದಿಯ ಹರಿಯುವಿಕೆ ಬಂದಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದಾಗುವ ದುರಂತವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಗಂಧಮರ್ದನ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಸುಮಾರು 80 ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನರು ತಾವೇ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಬಾಲ್ಕೋ ಕಂಪನಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಅಣಿಯಾದರು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಂದುವರಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಅಡವಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗಿರಿ ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ, ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಅರಣ್ಯವನ್ನೆ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗಿರಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀರಿನ ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದು, ವರ್ಷಾವಧಿ ಹರಿಯುವ 22 ಹೊಳೆಗಳ ಉಗಮ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡೆಗಣಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಲು ಬಾಲ್ಕೋ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿತು. ಜನರು ಈ ನಿರ್ಣಯದ ವಿರುದ್ಧ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಕ್ರಮ ವಿಫಲವಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಅವರು ಗಂಧಮರ್ದನ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತಡೆಗೋಲುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿ ಬಾಲ್ಕೋ ಕಂಪನಿಯ ವಾಹನಗಳು ಗಂಧಮರ್ದನದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಜನರ ಉತ್ಸಾಹ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವರು ಸೆರೆವಾಸವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಜನರ ಈ ತಡೆಯೊಡ್ಡುವ ಚಳವಳಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಾಲ್ಕೋ ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಕಳೆದ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದಿಂದ ಜನ ಬಾಲ್ಕೋ ಕಂಪನಿಯು ತಿರುಗಿ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರ ಘೋಷಣೆಯೆಂದರೆ "ನಮಗೆ ಬಾಲ್ಕೋ ರಾಕ್ಷಸ, ಬೇಡ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು." ಸರಕಾರ ಏನೇ ನಿರ್ಧರಿಸಲಿ, ಜನರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟವನ್ನು (ತಮ್ಮ ಜೀವ ತೆತ್ತಾದರೂ) ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಜನರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಸರಕಾರದ ತಪ್ಪು ನೀತಿಯಿಂದ ಹಾಳುಗೆಡಹಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಪುನರ್‌ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳ ಚಳವಳಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಚಿಪ್ಕೋ ಚಳವಳಿ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೂ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಪದವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹೇಗೆ ಹೆಂಗೆಳಯರೇ ಮುಂದಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರವೂ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಈಗ ಅದೆಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿ, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಗಿಡನೆಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮರ ಅಪ್ಪುವ ಹೆಂಗಸರು ಹಿಮಾಲಯದ ಬರಡು ಇಳಿಜಾರು ನೆಲವನ್ನು ಪುನಃ ಹಸಿರಾಗಿಸುವ ಶಾಂತ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತೆಹ್ರಿ ಘರವಾಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಂಗಡ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲದವರು 60 ಎಕ್ರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪುನಃ

ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಕಾಯಲು ಅವರು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರತಿ ಮನೆಯವರೂ ವಂತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಣ್ಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಳಕೆಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮದೆ ಆದ ನಿಯಮಾವಳಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 9 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರಡು ಇಳಿಜಾರು ನೆಲವನ್ನು ಹಸಿರಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಮಾಲಯದ ಘರವಾಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಅಸಂಖ್ಯ ಹಸಿರು ಅಡವಿಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪರಿಸರದ ಕುರಿತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕಾಳಜಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸುವ ಕುರಿತು ಅವರ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಸರಕಾರದಿಂದಾಗಲೀ, ಜಾಗತಿಕ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನೂ ಸಹ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಿಪ್ಕೋ ಸಂದೇಶ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಉತ್ತರದ ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಹಾರಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಪ್ಪಿಕೋ ಅಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಜಲ ಒದಗಿಸುವ ಅಡವಿಗಳಿರುವ ಕಾಫಿಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಜನ ಮೃದು ಮರಗಳನ್ನು ಸೀಳುವ ಕಾರಖಾನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮರ ಕಡಿಯುವ ಜನರಿಂದ ಸದಾ ಹಸಿರು ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮರುಭೂಮಿಯ ಬಿಕಾನೇರದ ಹತ್ತಿರದ ಭೀನಾಸರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜನರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಲ್ಲಿ ನೀಲಗಿರಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಚಳವಳಿ ಹೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಜನ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಎಲ್ಲ ಚಳವಳಿಗಳು ಜನರ ಬದುಕಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಚಳವಳಿಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕೈಗಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಣುಸ್ಥಾವರದ ವಿರುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇರಳದ ಮೀನುಗಾರರು ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ವಿರುದ್ಧ ಕೂಗೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒರಿಸ್ಸಾದ ಬಾಲಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ರಕ್ಷಣಾ ನೆಲೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಜನ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯಾರೆ ? ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಈ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇವೆಲ್ಲ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಳವಳಿಗಳು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು. ಮತ್ತು ಅಡವಿನಾಶದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಗಣಿಯೋಜನೆಯಿಂದ ನೀಲಗಿರಿ ಅರಣ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ನೊಂದ ಜನರಿಂದಲೇ ಈ ಚಳುವಳಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಸಹನೀಯವಾದಾಗ ಜನ ನೇರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರಾಸಾರಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಾಗ ಸಂಘರ್ಷ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಬಡಜನರ ಬದುಕಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆಯುವ ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವ ಹಿಂಡುವ ಬಂದಳಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಅನ್ನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿ ಕೊಳಚಿ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಲಾಭವೆಲ್ಲ ದಕ್ಕುವುದು ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಜನರಿಗೆ. ಈ ರೀತಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯ ಯೋಜನಾಕ್ರಮವೇ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಜೀವನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜನ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಇಂಥ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಜನರಿಗೆ ಈ ರಾಜಕೀಯದ ಮಂದಿಯ ದುರುದ್ದೇಶ ಬೇಗನೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಚಳವಳಿಗಾರರು ಅಂಥವರನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಪಕ್ಷಾತೀತ ರಾಜಕೀಯ. ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ. ಇಂಥ ಕ್ರಮಾನುಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ.

ಇಂಥ ಚಳುವಳಿಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮದ ರೀತಿ ಸಹ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ಸಾಕ್ಷರತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಚಳುವಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆದಿರುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂದೇಶ ತಲುಪಿಸುವುದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು. ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯ, ಜಾನಪದ ನಾಟಕಗಳಂಥ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ–ಬಯಲಾಟಗಳಂಥ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂದೇಶ ಜನತೆಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರ ಮೂಲಕ ಸಹಜವಾಗಿ ಈ ಚಳುವಳಿಗಳ ಸಂದೇಶ ಜನರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಚಳುವಳಿಗಳ ಜನ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಳುವಳಿ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಜನರಿಂದಲೇ. ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಬಹುದು. ಚಿಪ್ಕೋ, ಅಪ್ಪಿಕೋ ಮತ್ತು ಗಂಧಮರ್ದನ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಾಲೂ ಪ್ರತಿ

ಕುಟುಂಬವೂ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಚಳುವಳಿಯ ನಿಧಿಗಾಗಿ ಬದಿಗಿರಿಸುತ್ತದೆ. ಘರವಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ವಂತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬರಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಸಿರಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತಿಕ ಬ್ಯಾಂಕಾಗಲೀ, ಬರಡು ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಲಿ ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಂದೋಲನ ಸ್ವಂತ ಜನಸಮುದಾಯದಿಂದಲೇ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಚಳುವಳಿಗೂ, ಹೊರಗಿನವರ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಈ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ. ಅದೂ ಸಮುದಾಯದ ಭಾವನೆ ಗಟ್ಟಿಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಳುವಳಿಗಳ್ಳ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಹಿಂದುಳಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗದು. ಆರಂಭದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಚಳುವಳಿಗಾರರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಜನರಿಂದಲೇ ವಿರೋಧ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಈ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವವರೆಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವರು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಲಾಭ ಗಿಟ್ಟಿಸುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸುವವರು.

ಇಂಥ ಜನಪರ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕಳೆದ 40 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಣಿಗರ ಮೇಲೆ ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವರೇ ಬಾಯಿಲ್ಲದವರೂ, ಏಕಾಕಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಟ್ಟಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವದೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುತ್ತ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದ ಕ್ರಿಮಿಯಂತಿರುವುದು. ಪಟ್ಟಣದ ನಾಗರಿಕ ತನ್ನ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲಾರದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ತನ್ನ ಸಂಕುಚಿತ ಸ್ವಾರ್ಥ ಜೀವನದ ಬಂದಿಯಾಗಿ, ತನಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಈ ಚಳುವಳಿಗಳು ನಡೆದಿವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜನರು "ಅಭಿವೃದ್ಧಿ" ಎಂಬುದರ ದಾಸರಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರಿನ್ನೂ ಜೀವಂತ ಜನಾಂಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯಾಯ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಿಡಿದೇಳುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದೆ. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವರು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಸರಕಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ಜನರ ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ಅರಣ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ "ಆದಿವಾಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ" ''ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ"ಇತ್ಯಾದಿ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಣ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿವೆ. ಇದೊಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಬಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಖಯಾಲೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು. ಇದು ಬೇಡುವವನಿಗೆ ಒಂದುಚೂರು ರೊಟ್ಟಿ ಒಗೆದಂತೆ. ಮತ್ತು ಕಾಯ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಚೂರು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿಸುತ್ತ ಅವ

ನನ್ನು ಸೌಲಲ್ಲಿ ಕಾಯಲು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಸೇರದಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಸರಕಾರ ಮತ್ತಷ್ಟು ಜೀವನದ ಮೂಲಾಧಾರಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಂಹಾರಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಚಳುವಳಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಡಜನರ ಜೀವನಾಧಾರಗಳನ್ನೇ ಕಡಿದು ಹಾಕಿವೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಥವೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಒಂದಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದಲಾಲಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಹೊಸ ದಲಾಲಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣವನ್ನು ಇವರು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಕಳೆದ ನಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಪರಿಪಾಠವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಚಳುವಳಿ ಒಂದು ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತವಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಜನರ ಚಳುವಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯವರೆಗೆ, ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಬಗೆ ಮತ್ತು ನದಿಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಡಲು ಜನರು ಚಳುವಳಿ ಏಳಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ, ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂಥ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ, ಗಂಧಮಾರ್ದನದ ಜನರ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಚಳುವಳಿಗಾರರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ನರ್ಮದಾ ನದಿಗೆ ಆಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಚಳುವಳಿಯನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ವಿರೋಧಿಗಳು ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ಜನರಲ್ಲ, ಈ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಚಳುವಳಿಗಳು ಎಂಬುದು ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಇವರು ಹೊಸ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರದ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಾದ 'ಪರಿಸರ ಇಲಾಖೆ' 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಳುಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ' ಇವೆಲ್ಲ ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣ ಸುರಿಯುತ್ತ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಈಗ ಸದ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೆಂದರೆ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ತಾಜಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪನ್ನದ ಹೆಚ್ಚಳ' ಇವುಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ದೀನ-ದಲಿತರ ಜೀವನವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ನಾವು ಇದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತಂತ್ರವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಬಡತನವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಬದುಕಿಗಾಗಿ ನಡೆದ ಈ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಚಳುವಳಿಗಳು ತಪ್ಪುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಸೋಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಬಹುದೇ ? ●

ಬದುಕಿನ ನವೀಕರಣದ ದಾರ್ಶನಿಕ ಹೆನ್ರಿ ಡೇವಿಡ್ ಥೋರೋ

ಡಾ|| ಬಿ.ನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ

"ಜನರಿಗೆ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಸಿರಿಯನ್ನು ಸಂವಹಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ ಕಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ್ದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನೀಡುವೆ. ಅವರಿಗಾಗಿ ಚಿಪ್ಪುಮೀನುಗಳೊಡನೆ ಮುತ್ತನ್ನು ಸ್ರವಿಸುವೆ. ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ಜೇನುಹುಳಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಜೇನುಕೂಡಿಸುವೆ. ಜನರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ಸೋಸಿ ತರುವೆ....ನಾನು ಯಾವುದನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆನಂದದಿಂದ ಬದುಕ ಬಲ್ಲೆನೋ ಅಂಥ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವನ್ನು ನಾನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ"

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬಯಸುತ್ತೀ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದೂ ದಾಟಿರದ ತರುಣ ಥೋರೋ ಬರೆದಿದ್ದ ಉತ್ತರವಿದು. ತಾರುಣ್ಯದ ಹುಮ್ಮಸ, ಉದ್ವೇಗದಲ್ಲು ಈ ಉತ್ಕಟತೆಯ ಮಾತಿರಲಿ, ಭಾವನೆಯೇ ಬತ್ತಿಹೋಗಿರುವ ಇಂದಿನ ಯುವಜನತೆಗೆ ಇದು ಭಾವಾವೇಶವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ನೂರೈವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಮಾತು ಬರೆದಾತ ತಾನು ಬದುಕಿದ್ದು ಕೇವಲ ನಲವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳನ್ನು (1817-1862) ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆತನ ಕನಸಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದ. ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ಕಟವಾಗಿ ಬದುಕುವುದು, ಆ ಅನುಭವವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ತಲುಪಿಸುವುದು ಅವನ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಜೀವನ-ಶೋಧನಾಕ್ರಮ ವಿಲಕ್ಷಣವೂ, ಅಪ್ಪಟ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ಬದುಕಿನ ದಾಖಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆತ ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ, ಅಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ-ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಅಮೆರಿಕಾದ ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತವಾದ ಮೆಸಾಚುಸೆಟ್ಸ್‌ನ ಒಂದು ಕಿರು ಪಟ್ಟಣ ಕಾನ್‌ಕರ್ಡ್ ಥೋರೋನ ಹುಟ್ಟೂರು. ತಂದೆ ಜಾನ್‌ಥೋರೋ ತಾಯಿ ಸಿಂಥಿಯಾ ಡನ್‌ಬಾರ್-ಇವರ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯವನು ಹೆನ್ರಿ ಥೋರೊ. ತಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ವಾಗಿ ಶಾರೀರಕ ಮಾನಸಿಕ ಚೈತನ್ಯಶೀಲತೆ, ಸಾಹಸಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು, ಎದುರಾಳಿಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ

ವಿರೋಧಿಸಬಲ್ಲ ಕ್ಷಾತ್ರಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಕಾಣಬಲ್ಲ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನೂ, ತಂದೆಯಿಂದ ಏಕಾಂತಶೀಲತೆ, ಧ್ಯಾನಪರತೆಯನ್ನೂ ಥೋರೋ ಪಡೆದಿದ್ದ.

ಬಾಲ್ಯದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಬೋಸ್ಟನ್‌ನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ನಂತರ ಕಾನ್‌ಕರ್ಡ್‌ನ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳು, ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ, ಕೊಳಲು ನುಡಿಸುವುದು, ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಥೋರೋ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಪಡೆದ. ಆದರೆ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಕುಟುಂಬದವರೊಡನೆ ತಪ್ಪದೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ವನವಿಹಾರ, ಕಾನ್‌ಕರ್ಡ್‌ನ ತುಂಬಿ ಹರಿವ ನದಿ, ತಳತಳಿಸುವ ಕಾಡುಗಳು, ಮಸಾಚುಸೆಟ್ಸ್‌ಪರ್ವತ, ಮರಳು ದಿಬ್ಬಗಳು, ಹಸಿರುನೆಲ, ತೋಯ್ದು ಹುಣ್ಣು, ಮೀನುಗಳು–ಇವೆಲ್ಲ ಅವನೊಳಗೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ ಪರಿಣಾಮ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿತ್ತು. ಅವನ "ಸ್ವಪ್ನರಾಜ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಯಿತು."

ಹದಿನಾರರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಪಡೆದು ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸೇರಿದ. ವಿದ್ಯೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವದ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗದ ಸಾಧನವೆಂದು ನಂಬಿರದ ಥೋರೋಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿತ್ತು. ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ಓದಿನ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಆತ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ. ಹಾರ್ವರ್ಡ್‌ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಾಗಲೀ, ಸಹಪಾಠಿಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಏನೊಂದೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿರದ ಥೋರೋ ಸದಾ ಚಿಂತನಶೀಲನಾಗಿದ್ದ. ಏನೋ ಕನಸಿನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಏನನ್ನೋ ಅರಸುವಂತೆ ಇದ್ದುವೆಂದು ಆತನ ಒಬ್ಬ ಸಹಪಾಠಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾರ್ವರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮುಗಿಸಿ, ಥೋರೋ ಕಾನ್‌ಕರ್ಡ್‌ಗೆ ಮರಳಿದಾಗ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯುಗಗಳ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅರಿವಿತ್ತು. ಗ್ರೀಕ್ ಕ್ಲಾಸಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾರವನ್ನಾತ ಹೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುದೀರ್ಘ ಅಧ್ಯಯನ, ಗ್ರೀಕ್–ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ, ಫ್ರೆಂಚ್ ಮತ್ತು ಜರ್ಮನ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧನೆ, ಅಮೆರಿಕಾದ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತ ಶೋಧನೆ–ಇವೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಆತನ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದವು. ಕಾನ್‌ಕರ್ಡ್‌ಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಆತ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಟ್ರಾನ್ಸೆಂಡೆಂಟಲಿಸಂನ ನೇತಾರನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ಎಮರ್ಸನ್ನನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳಗಾದ. ಟ್ರಾನ್ಸೆಂಡೆಂಟಲ್ ವಾದಿಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮುಖವಾಣಿಯಾಗಿದ್ದ 'ಡಯಲ್' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಆತ ಬರೆದಿದ್ದ. ಆದರೆ ತೀರಾ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋಧರ್ಮದ ಆತ ಬಹುಬೇಗನೆ ಈ ಗುಂಪಿನವರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಬದುಕಿನ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ.

ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಶಾಲಾಮಾಸ್ತರನಾಗಿ, ಪೆನ್ಸಿಲ್ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದನಾದರೂ ಮಾಸ್ತರನ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೂ, ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದನ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಅಂತರವಿದೆಯೆಂದು ಅರಿತ. ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದ ತಲೆಬುಡ ಅರ್ಥವಾಗಲು ತನಗೆ

ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳೂ ಸಾಲದು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಸಾರ ಬಳಸಿ ದುಡಿಯಬಹುದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದ.

ಅದೇ ತಾನೇ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ ಕಾನ್‌ಕರ್ಡ್‌ನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಆತ ಬೇಸತ್ತ. ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅರಸುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಡೀ ಬದುಕನ್ನು ಸವೆಸುವ ತನ್ನ ಜೊತೆಯ ಮಾನವರ ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಬಯಸಿದ. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೇವಲ ಪಶುಗಳನ್ನಾಗಿ, ದುಡಿವ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಈ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಾರ್ಗವೊಂದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬೇರೆಯವರೂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಆತ ಯತ್ನಿಸಿದ. ಕೈಗಾರಿಕಾಕರಣಕ್ಕೊಳಗಾದ ಸಮಾಜದ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅದರ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗಿಂತ "ಉನ್ನತವಾದ" ಗುರಿಯ ಸಾಧನೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಯತ್ನಿಸಬಹುದೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕಿಳಿಸಿ, ತಾನು ಆ ಉನ್ನತಾನುಭವವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ. ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪವೇ "ವಾಲ್ಡನ್".

ವಾಲ್ಡನ್‌ನ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲ ಆಧಾರ-ಬೊಸ್ಟನ್ ನಗರದ ಹತ್ತಿರದ ವಾಲ್ಡನ್ ಕೊಳದ ಬಳಿ ದಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕು ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ಥೋರೋನ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವ. ತಾನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದರ ಕಾರಣ ಆತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ನನಗೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿತು; ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು; ಅವು ಏನೇನು ಕಲಿಸಬಲ್ಲವು? ನಾನು ಎಷ್ಟು ಕಲಿಯಬಲ್ಲೆ? ಕೊನೆಯ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಬಾಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಎನ್ನಿಸಿತು ನನಗೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದೆ." ಒಂದು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದು ಸ್ವತಃ ಮರ ಕಡಿದು, ಮಲಗಲು ಸಾಕಾಗುವಂತೆ 10 ಅಡಿ ಅಗಲ 15 ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಒಂದು ಕೋಣೆಯನ್ನು ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ, ವಾಲ್ಡನ್ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಬೇಸಿಗೆಯ ಮಳೆ, ಹಾಗೂ ಚಳಿಗಾಲದ ಹಿಮಪಾತಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬಲ್ಲ ಈ ವಸತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಹಾರ, ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ವಿರಾಮ! ಅಷ್ಟೆ. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಮರ, ಹಕ್ಕಿ, ಮೃಗ, ಕೀಟಗಳನ್ನು ಒಂದೂ ಬಿಡದಂತೆ ಕಂಡು, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಬದಲಾಗುವ ಋತುಗಳು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದಲಾಗುವ ವಾತಾವರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಿದನು. "ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು; ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು; "ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಅಳೆಯಬೇಕು; ಮರಗಳ ಎತ್ತರವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕು; ಕಂಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿ ಗುರುತು ಹಚ್ಚಬೇಕು". ಹೀಗೆ ಸ್ವತಃ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿದ ವಾಲ್ಡನ್ ವಾಸದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ತುಂಬ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಹೊಸಬಗೆಯ ಬದುಕಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ. ಅದೇ "ವಾಲ್ಡನ್".

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬದುಕನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಪರಂಪರಾಗತ ರೂಢಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತವಾದ ಸವೆದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಯುಜ್ಯ ಹೊಂದಬೇಕು. ಈ ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ಆರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ನಿಜವಾಗಿ ಉತ್ಕಟವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವವನಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಅವಕಾಶವಿದೆ. "ಎಕಾನಮಿ" ಎಂಬ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯ ಈ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮಾಜದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದ ದಿಗ್ಬಂಧನಗಳೇ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದವರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಈ ಎಲ್ಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಬೇಕೆನಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕನಿಷ್ಠಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದವು ಎಂದು ಆತ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ 'ಎಕಾನಮಿ' ಸಮಾಜದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಬದುಕನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿತು. ಈ ಚೈತನ್ಯದ ಜಾಗೃತಿ 'ವಾಲ್ಡನ್' ನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಂಡು ಬರುವ ವಸ್ತು. 'ಪರಿಶುದ್ಧ' ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಸ್ವರ್ಗವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಥೋರೋನ ನಂಬಿಕೆ.

ಥೋರೋನ ಜೊತೆಗಾರರಾದ "ಪರಮಾರ್ಥ ತತ್ವವಾದಿಗಳು" ಆತ್ಮ-ದೇಹಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ, ಅನಂತ, ಶಾಶ್ವತಗಳ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಮುಗಿಲೆಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಥೋರೋ ಶರೀರ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಬಂಧ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ; "ಒಬ್ಬ ಆದರ್ಶವಾದಿ ಮೊದಲಿಗೆ ವಸ್ತುವಾದಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಸ್ತುಮಯ ವಿಶ್ವವೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಲೆ , ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ, ಧರ್ಮಗಳ ಮೂಲ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ. ನಾವು ಒಂದು ಗಿಡದ, ಪ್ರಾಣಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಬದುಕ ಬೇಕಿಲ್ಲ" ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಆತ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಥೋರೋನ "ಪ್ರಕೃತಿ" ಎಮರ್ಸನ್‌ಗೆ "ಕೇವಲ- ದೃಶ್ಯರೂಪ"ವಾದಂತೆ, ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೃಶ್ಯರೂಪದಂತೆ ಅಂತಸ್ಸಾರವೂ ಅದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮ-ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಯೋಗವನ್ನು ಆತ, ಪರಮಾನಂದದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ:

"ಆತ್ಮವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಬುದ್ಧಿಯು ಫಲಿಸಬಲ್ಲದು; ಅದರಿಂದ ಕಲ್ಪನೆ ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಹೆದ್ದಾರಿಯಂತೆ ನೀರಸವಾಗಿ ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿದ್ದರೆ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯ ನಮಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಬಲ್ಲದು. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುವ, ಫಲವತ್ತಾಗಿಸುವ ಪರಾಗಕಣಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಕೂಡಲೆ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ,ನಾದಮಯವಾಗಿ,ಗಂಧ ರುಚಿಗಳಿಂದ ತುಂಬುತ್ತವೆ".

ಈ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಥೋರೋ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ ಸ್ಥಿತಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವ ಪರಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಎಮರ್ಸನ್ ಮೊದಲಾದವರು ವಿಚಾರ-ಅರಿವು, ಇಂದ್ರಿಯ ಗ್ರಾಹ್ಯ-ಪರಮಾರ್ಥ, ಸ್ವರ್ಗ-ಮರ್ತ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಜೊತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ, ಭೂಮಿಯ ಜೊತೆ ಜೋಡಿಸುವಂಥ ಅವಯವಗಳಿಗೂ ಥೋರೋನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ: "ಪರಿಶುದ್ಧ

ವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಬದುಕಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರ್ಗ ನಮಗಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮುಂದೆ ನಾವೇನಾಗಬಹುದೋ ಅದರ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಗಳು. ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಾವು ಕಿವುಡರೂ, ಮೂಕರೂ, ಕುರುಡರೂ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಗಂಧವಾಗಲಿ, ರುಚಿಯಾಗಲಿ, ಅನುಭವವಾಗಲಿ ನಮಗಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದೈವಿಕತೆಯ ಚೈತನ್ಯ ಸೋರಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ..ಪ್ರತಿತಲೆಮಾರಿನವರೂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ."

"ಕಿವಿಗಳಿರುವುದು ಜನ ನಂಬಬಯಸುವಂತೆ ಕ್ಷುದ್ರ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಅವು ಸ್ವರ್ಗೀಯ ವಾದುದನ್ನು ಆಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಇವೆ; ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವುದು ಈಗ ಜನ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ದೀನವಾಗಿ ಸವೆಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ, ಈಗ ಕಾಣದಾಗಿರ ವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ".

ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಬಳಸಿ ಬದುಕಿನ ತೀವ್ರ ಅನುಭವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದರ ಅಗತ್ಯ ಸಾರುತ್ತಾನೆ ಥೋರೋ: "ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ತುಂಬಿದಂತೆ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಂಧ್ರ ನಮ್ಮ ರಕ್ತದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವು ದಿಲ್ಲ. ಉಚ್ಛ್ವಾಸ-ನಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಅಲೆ ನಮ್ಮ ತುಟ್ಟತುದಿಯ ದಡಗಳನ್ನು ಚೂರಾಗಿಸಿ, ಸುತ್ತ ಬಂಧಿಸಿ ರುವ ಮರಳಿನ ಜೊತೆ ಸೇರುವವರೆಗೂ, ನೊರೆಯ ಶಬ್ದ ಮತ್ತೆ ಮರುಕಳಿಸುವವರೆಗೂ ಉರುಳು ವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ತಿದಿ ನಮಗೆ ಉಸಿರು ತುಂಬಲಾರದೆ, ಒಂದು ನಿಶ್ಶಬ್ದ ದಿನದಂದು ನಮ್ಮ ಉಸಿರೇ ಒಂದು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತೆ?"

ಪರಮಾರ್ಥ ತತ್ತ್ವದ ಇತರ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು 'ಪ್ರತಿಭೆ' 'ಸ್ಫೂರ್ತಿ' ಗಳನ್ನು 'ಉನ್ನತ-ಆತ್ಮ' 'ಶಾಶ್ವತ ತತ್ತ್ವ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದರೆ, ಥೋರೋ ಪಂಚೇಂ ದ್ರಿಯಾನುಭವದ ವಾಸ್ತವವೂ ಮೂರ್ತವೂ ಆದ ಅನುಭವದ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೂರ್ತೀಕರಿಸಿ ಹೇಳಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

"ಒಂದು ಮುಳ್ಳುಪೊದೆ ಬಳಿಯ ಮೆಡೋಸೆಡ್‌ನ ಹೂವೊಂದರ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ನೆಲೆಸಿದಂತೆ ಶರತ್ಕಾಲದ ಒಂದು ಜೀರುಂಡೆಯ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸಿತು. ಶರದೃತುವಿನ ಅನುಭವದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿತು. ಅದು ನಾದವೆ ? ರೂಪವೇ ಗಂಧವೆ? ರುಚಿಯೆ? ಅದೀಗ ಆಗಸ್ಟ್ ಎಂಬ ರಾಜಮಾಸ ವಾಯಿತು. ಈ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಮನೆಗಳಮೇಲೆ ಒಣಗುಹಾಕಿರುವ ರೈ ಹುಲ್ಲಿನಂತೆ ಒಣಗಿದೆ. ಆ ಋತುವಿನ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಪಾನಮಾಡಿ ಮತ್ತನಂತಾದೆ."

ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವಕ್ಕೆ ವಸಂತದಲ್ಲಿ, ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ - ಬದುಕಿನ ಸರ್ವ ಚೈತನ್ಯ, ಜೀವಂತಿಕೆಗಳ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಥೋರೋ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜೈವಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗುವ ಶೀತಕಾಲ, ಸಾವಿನ, ಮರಗಟ್ಟಿದ ಜೀವಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರತೀಕ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವಗಳೆಲ್ಲ ಕುಗ್ಗಿದ ಈ ಕಾಲ ಥೋರೋಗೆ ತುಂಬ ಯಾತನಾ ದಾಯಕ.' ಪ್ರತಿ ಇಂದ್ರಿಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೂ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಅನುಭವ ಸೊನ್ನೆ. "ಹೊರಗಿನ ದೃಶ್ಯವೆಲ್ಲ ಬೋಳು, ಮರಗಳೂ ಬೋಳು, ಕಪ್ಪು ಕವಿದ ಆಕಾಶ

ಕಾಣಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೂಳೆಗೆ ಚರ್ಮದ ಮರೆಯೂ ಇಲ್ಲ!" "ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಜೀರುಂಡೆಗಳೂ ಮಾಯ. ಹೂವುಗಳು, ಪಾರ್ಸಿಪ್‌ಗಳು, ಟರ್ನಿಪ್‌ಗಳೂ ಮಾಯವಾಗಿವೆ. ನೆಲವೆಲ್ಲ ಹಿಮದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಗಂಧವಾಗಲಿ, ರುಚಿಯಾಗಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥಾದ್ದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ." ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿನಾಶದ ಈ ಅರಿವಿನಿಂದ ಥೋರೋ ಕುಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೃತ್ಯುವಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆಂದು ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವವನ್ನು ಆತ ಬಿಡಲಾರ. ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ವಸಂತದ ಬರವಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾನೆ.

ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ; ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಹೆಗೆಲ್‌ನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಥೋರೋ ವರ್ತಮಾನದ ಕ್ಷಣಿಕ ಅನುಭವವೊಂದೇ ಸತ್ಯದ ನಿಜವಾದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಬಲ್ಲದೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. "ಯಾವುದನ್ನೂ ಮುಂದೂಡಬೇಡಿ. ಕಾಲವನ್ನು ಮುಂಬೀಗ ಜಡಿದು ನಿಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಈಗ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆಂದೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ದೋಣಿ ಸಾಗಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅನಂತತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಮೂರ್ಖರು ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶವೆಂಬ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬೇರೊಂದು ನೆಲದೆಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ನೆಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬದುಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಇದರಂಥದೂ ಇಲ್ಲ".

ಬೇರೆ ಪರಮಾರ್ಥವಾದಿಗಳಿಗೆ ನೈತಿಕ ನಿಯಮ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಥೋರೋಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಈ "ಪರಮಾನಂದದ ಪ್ರಭೆ" ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು:

"ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ನಾನು ಬೆಳಕಿನ ಒಂದು ಕಿರಣ ಪಡೆಯುವುದಾದರೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಮುನ್ನೋಟದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಉನ್ನತಿಗೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲೆನಾದರೆ, ಸತ್ತ ಗದ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಈ ಜಗತ್ತು ನನಗೆ ಮತ್ತೆ ಜೀವಂತವೂ ದೈವಿಕವೂ ಆಗುವುದಾದರೆ, ಹೀಗೆ ಸದಾಕಾಲ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಾರೆನೆ?"

ಉದಾತ್ತತೆಯ ಅನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸದಾ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರುವ ಕಷ್ಟಕರವೂ, ನಿರಂತರವೂ ಆದ ಉದ್ಯೋಗ ಥೋರೋಗೆ ಆನಂದದಾಯಕವಾದದ್ದು. ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಯೋಗವೇ ಆನಂದಾನುಭವದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ದರ್ಶನದ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಈ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನೇರಲು ಬೇಕಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಮನ್ವಯ-ಏಕಾಗ್ರತೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲೆತ್ನಿಸಿ ಸಫಲನಾಗಬಹುದು. ಇದು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಕೃತಿವಾದಿಯಾಗಿ ಥೋರೋನ ಪ್ರಧಾನ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ವಾನಂದದ ಈ ಸೆಳಕುಗಳು, ಕ್ಷಣಿಕವಾದದ್ದಾದರೂ ಚೇತನವನ್ನು ದುಃಖದಿಂದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಇಂಥ ಅನುಭವ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬುದರ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನ ಯಾವ ಆದರ್ಶದ ಕಡೆಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಆತ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವನ ವಿಕಾಸವೆಂದರೆ 'ಚೈತನ್ಯ'ದ ವಿಕಾಸ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಕಾಸ. ಈ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಎಲ್ಲೋ ಕಾಣದ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ

ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಅಂದರೆ ನಮಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಯಾವುದು ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಬಲ್ಲುದೋ, ಅದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಾವು ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುಬಹುದು. ಇದೇ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ಜಾಗೃತಿ, ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕು. ಈ ಬೆಳಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಓದುಗರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಯತ್ನವಾಗಿದೆ 'ವಾಲ್ಡನ್'.

ಚಳಿಗಾಲದಿಂದ ವಸಂತಋತುವಿನವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನವಿವರ ರೂಪಕಗಳಾಗಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ವಿಡಂಬನೆ, ತಮಾಷೆ, ಆನಂದ-ಯಾತನೆಗಳೆಲ್ಲದರ ಬಳಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹರಳುಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ತೀರಾ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಜನರ ಆಡುಭಾಷೆಗೆ ತುಂಬ ಸಮೀಪದ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ, ರಚನಾಶೈಲಿ ಇದರದ್ದು. "ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಡುಭಾಷೆಗೂ ಅನುವಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವಂಥ ಒಂದು ಪದ, ಎಲ್ಲ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಒಂದು ನಿಜವನ್ನು ಧ್ವನಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಕಲೆಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅದು. ಅದನ್ನು ಉಸಿರಾಗಿಸುತ್ತ ನಮ್ಮ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯ ಅಂಶವಾಗಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತರಬಲ್ಲೆವಾದರೆ ಆಗ ಅದು ಜೀವನಕ್ಕೆ ತುಂಬ ನಿಕಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ".

ಈ ಮಾತು ಥೋರೋನ ಬದುಕು–ಬರಹಗಳೆರಡರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆ, ಜೀವನಾನುಭವದ ಹಾಗೆ, ಬುದ್ಧಿ-ಶರೀರಗಳೆರಡರ ಮೂಲದಿಂದಲೂ ಚೈತನ್ಯ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಭಾಷೆ-ಲಯಗಳೆರಡೂ ಭೌತಿಕ ತಳಹದಿಯಿಂದ ಬಂದದ್ದೆಂದು ಗ್ರಹಸುವ ಥೋರೋ "ವಾಸ್ತವದ ಸತ್ಯವಾದ ವರ್ಣನೆ ಒಂದು ಅತ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಆತುರದ ಮೇಲ್ಪದರದ ನೋಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ" ಎನ್ನುವಾಗ ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳ ವಿಚಾರದ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭಾಷೆ ನಿಸರ್ಗದ ಅಂಗವೆಂದೂ, ಆತ್ಮಸಂಬಂಧಿಯಾದುದೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಎಮರ್ಸನ್‌ನ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಂತ ಥೋರೋವಿನದು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

"ಮನುಷ್ಯರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದು ಎಷ್ಟೋ ವಂದರಿಯಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ; ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಿವೇಕದ್ದೆನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಚಲಾವಣೆಯೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪದಗಳ ಸಾಮ್ಯ ಕೇವಲ ಲಹರಿಯೋ ಅರ್ಥಹೀನವೋ ಅಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ನಿಜವಾದ ಸಾದೃಶ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ನೈತಿಕತೆ–ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನದಲ್ಲ-ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ನುಡಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು" ಎನ್ನುವ ಥೋರೋ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಬರಹದಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಗಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದ.

* * *

ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ ಪ್ರಕೃತಿವಾದಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ-ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಕೃತಿ ವಾಲ್ಡನ್‌ನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪರಮಾರ್ಥ ತತ್ವದರ್ಶನವಾದಿಯಾಗಿ,

ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮರ್ಶಕನನ್ನಾಗಿ ಥೋರೋನ ಹಲವು ಮುಖಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯು ಬೇರೂರಿಸಿದ ಐಹಿಕಭೋಗಾಸಕ್ತಿ, ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ದಕ್ಷತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೂಡಿದ ಬಂಡಾಯ ಥೋರೋನ "ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ". ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದ 'ಸರಳತೆ' ಸಿದ್ಧಾಂತ, ತನ್ನ ಆಹಾರ ತಾನೇ ಬೆಳೆಯಬೇಕು, ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರ ತಾನೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ತನ್ನ ಮನೆ ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಬದುಕಿರಲು ಎಷ್ಟು ತೀರಾ ಅನಿವಾರ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಈ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು ಎಂಬ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ದಾಸ್ಯಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪರಿಹಾರವೆಂದು ಥೋರೋ ಬದುಕಿ ತೋರಿಸ್ಸಲೆತ್ನಿಸಿದ್ದ. ಕೈಗಾರಿಕಾಕರಣದ ಎಲ್ಲ ಮಾನವ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಜೀವನದ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದ ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆ, ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತು ತಯಾರಿಸುವ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುತ್ತದೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದ. ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಶ್ರಮ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ವಿರಾಮ ಹೆಚ್ಚಾದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ—ಆದ್ದರಿಂದ ಇಡೀ ಸಮಾಜ–ಉನ್ನತ ಅನುಭವದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಪಡೆದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಸಮಾಜವನ್ನು, ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದು, ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಆತ ಸಾರಿದ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ 'ವಾಲ್ಡನ್'ನ ಅನುಭವ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಿಜವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಥೋರೋ ಪುನಃ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕತೊಡಗಿದಾಗ ವಿಭಿನ್ನರೀತಿಯ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನೆದುರಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಅವನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವ್ಯಕ್ತಿ-ಕೇಂದ್ರಿತ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ-ಕೇವಲ ಒಂದು'ಪ್ರಯೋಗ' ವಷ್ಟೇ ಆಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಇಡೀ ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ವೇಗವಾಗಿ ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ದವಡೆಯತ್ತ ಧಾವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂದೊದಗಲಿದ್ದ ಮೆಕ್ಸಿಕನ್ ಯುದ್ಧದ ಮುನ್ಸೂಚನೆಗಳು ಆ ಮೊದಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಯಾವುದನ್ನು ಥೋರೋ ಮೂರ್ಖತನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಂದು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅವೇ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು–ದಾಸ್ಯದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಮುಳುಗಿದ್ದರು. ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನ್ಯಾಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪರಿಣಾಮ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಜೀತದಾಳುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಥೋರೋಗೆ ಅವಮಾನಕರವಾಗಿ ತೋರಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಭಾವನೆಗಳು ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ "ಈ ಜನ ಜೀತದಾಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು; ಮೆಕ್ಸಿಕೋದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನೇ ತೆರಬೇಕಾದರೂ ಸರಿ" ಎಂದು ಬರೆದ. ಆತ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕೇಡು ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ,ಅದರ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಾನೂನು ಬದಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಕಾನೂನು ಭಂಗ'ದ ಹೊರತು ಆಗ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮತದಾನ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆಯುಲು ವಾರ್ಷಿಕ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದೆ ಇರುವ ಮೂಲಕ ಶಾಂತಿಯುತ 'ಕಾನೂನು ಭಂಗ'ಕ್ಕೆ ಥೋರೋ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಬೇಕಾಯ್ತು.

ಈ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಆತನೊಳಗೆ ನಡೆದ ತೀವ್ರತಮವಾದ ವಿಚಾರಮಂಥನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆತನ ವಿಖ್ಯಾತ ಪ್ರಬಂಧ "ಸಿವಿಲ್ ಡಿಸ್‌ಒಬಿಡಿಯನ್ಸ್" ರಚಿತವಾಯಿತು. ವಾಲ್ಡನ್ ರಚನೆಯಾದ (1845-47)ರ ಅವಧಿಗೇ ಸೇರುವ ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಥೋರೋ ತನ್ನ ಪರಮಾರ್ಥ ದರ್ಶನ ತತ್ವವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದವನ್ನೂ ರಾಜನೀತಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಮತವೆಂಬುದು ನಿಷ್ಕರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನ ಎಂದು ಥೋರೋ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. "ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ" ಥೋರೋ ಸರ್ಕಾರ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳದೆ "ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರ" ಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಾಲ್ಡನ್‌ನಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಇಲ್ಲೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅಮೂರ್ತ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲೆತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. "ವ್ಯಕ್ತಿಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ನಿಜವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ." "ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸರಿ-ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಾನೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಬೇಕು," ಎಂಬ ಥೋರೋನ ವಿಚಾರಗಳು ಆಗ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬಹುಮತದ ಆಧಾರದಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಆತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಬಹುಜನರು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅಳವಿನಲ್ಲಿ ತಳೆದ ತೀರ್ಮಾನ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯಯುತವಾದವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಇರಬೇಕಾದ ತತ್ವಾಧಾರಗಳೇನು ಎಂದುದನ್ನು ಥೋರೋ ಎದುರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ "ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪನ್ನು ಅಥವಾ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದೊಂದೇ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲ; ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳು ಅವನಿಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ತಾನು ಚಿಂತಿಸಲಾರೆ ಎನಿಸಿದಾಗ ಕನಿಷ್ಠ ಅದರಿಂದ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವಾದೀತೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಲ್ಲ" ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ.

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದರೂ, 'ಸಮಾಜದ ಕೊಳಕು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೈ ಹೊಲಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸದೆ' ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಳಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಥೋರೋ ಈಗ 'ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನುಭಂಗ"ದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಬೇರೊಂದು ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿಜವಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಯಿತು. ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯೊದಗುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆತೂರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ತನ್ನ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯ–ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದಾತ ಗುರುತಿಸಿದ್ದ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾನವತೆ–ಶಾಶ್ವತ ತತ್ವಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ, ಮನುಷ್ಯ ಇನ್ನು ಎಂದೆಂದೂ ತನ್ನ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ರಕ್ತಹರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರಬಹುದು ಎಂದಾತ ಗುರುತಿಸಿದ.

ವಸ್ತುತಃ ಥೋರೋನ ರಾಜಕೀಯದ ಸಂಬಂಧ ತೀರಾ ತೆಳುವಾಗಿದ್ದು, ಆತ ತೋರಿದ ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಕೂಡ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ "ರೆಟರಿಕಲ್" ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ, ಸುತ್ತಲಿನ ರಾಜಕೀಯ

ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ನಿಲುವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತನಿಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಥೋರೋ ಈ ದಾಸ್ಯವಿಮೋಚನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದ. 'ಸ್ಲೇವರಿ ಇನ್ ಮೆಸಾಚುಸೆಟ್ಸ್' ಮತ್ತು 'ಎ ಪ್ಲೀ ಫಾರ್ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಜಾನ್ ಬ್ರೌನ್' ಎಂಬ ಇನ್ನೆರಡು ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ 'ವಾಲ್ಡನ್'ನ ತಂಪುಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ತೀವ್ರವಾದ ಪರಿತಾಪ, ವೇದನೆ, ತಿರಸ್ಕಾರಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುವ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಜನರನ್ನು, ಹಾಗೂ 'ಕೊಳವೆ ಕನಸು'ಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿದಾಯಹೇಳಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾನೆ. "ಜನರ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣವೆನ್ನುವುದು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಲ್ಲ" ಎನ್ನುತಿದ್ದವನು ಈಗ "ಜನತೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಂಬಬೇಕು. ಅವರ ಮತಗಳಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟೇ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದ್ದಿರಲಿ, ನಿಜವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ್ದನ್ನು ನೀವು ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ" ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಈಗ ಅವನೆದುರು ರಾಜ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅಮೂರ್ತ ತತ್ವವಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಸಾಕಾರವಾಗಿ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮೆಸಾಚುಸೆಟ್ಸ್‌ನ, ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. "ಇದು ಮಲಗುವ ಕಾಲವಲ್ಲ, ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ್ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಬಳಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಪ್ರಾಣವುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೋರಾಡಬೇಕು"

ನೀಗ್ರೋದಾಸ್ಯ ನಿರ್ಮೂಲನಾವಾದಿಗಳು ದಾಸ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಯೂನಿಯನ್‌ನಿಂದ ಮೆಸಾಚುಸೆಟ್ಸ್ ತನ್ನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುತಿದ್ದರು. ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಒಂದು ರೀತಿ ಪ್ರತೀಕಾರವಾದರೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂಕುಶವಾದ ದಾಸ್ಯದ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಿಸದೆ ಥೋರೋ ಈ ಅಬಾಲಿಷನ್‌ವಾದಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದ. ಜಾನ್ ಬ್ರೌನ್‌ನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವಾಗ "ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದಾಸ್ಯವಾದಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕೈಹಾಕುವ ಪರಿಪೂರ್ಣಹಕ್ಕು" ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ ಎಂದು ಥೋರೋ ನಂಬಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ "ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದವನ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ನಾನು ಮುಂದಾಗಲಾರೆ" "ಅಸ್ತ್ರವಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ನೀವು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಳಸುತ್ತೀರಿ ಎಂಬುದೇ" ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯಪ್ರಶ್ನೆ, ಎಂದು ಸಾರಿ ಗುರಿ ನ್ಯಾಯುವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಸಾಧನೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿದ ದಾರಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಿದ್ದಾಂತವನ್ನೇ ಆತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದ. 'ಶಾಂತಿಯುತ ಕಾನೂನು ಭಂಗ'ವಾದಿ ಹಿಂಸೆಯೂ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದ.

ರಾಜನೀತಿತಜ್ಞರು ಥೋರೋನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧಾಂಶಗಳನ್ನೂ ಆತನ ರಾಜಕೀಯ ಅಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಥೋರೋನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಿಂಸಾಚರಣೆ ವಿಪ್ಲವಗಳು ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಹಿಂಸೆಯೇ ಉತ್ತರವೆಂದು ಥೋರೋ ನಂತಹ

ದಾರ್ಶನಿಕನಿಗೂ ಅನ್ನಿಸಿರಬಹುದು. ಆತ ಸಾರಿದ "ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನುಭಂಗ"ವನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ, ಮುಂದೆ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದದ್ದು ಇತಿಹಾಸ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಗತಿ, ಹಿಂಸೆ-ಅಹಿಂಸೆಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಆತನ ವಿಚಾರಗಳು, ಅಥವಾ ಆತನ ಸೋಲು ಕೂಡ ಇಂದೂ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿರಂತರವಾದ ಹಿಂಸಾಚರಣೆ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಪ್ರಬಲಶಕ್ತಿರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಧಿಕಾರಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಡುವೆ ಹೊತ್ತಿ ಉರಿವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಇಂದೂ ಆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ. ಬದುಕಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಥೋರೋ ಎಷ್ಟೊಂದು ತಪ್ಪನಾಗಿದ್ದನೆಂದರೆ ಬಹುಶಃ ಮುಂದೆಂದೂ ಅವನ ಬಾಲ್ಯದ ಉನ್ನತ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುವ ಸುಂದರ ಬೆಳಗುಗಳು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಆತನ ನೈತಿಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ, ಪ್ರಶ್ನಿಸಲೇ ಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಜವಾದ ಕಳಕಳಿಯ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲ ಮಾನವರ ಹಿತದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿತ್ತು.

●

ಗ್ರಂಥ ಋಣ :

1. Walden : Henry David Thoreau/ S. Chand & CompanyLtd/ New Delhi/Second Indian reprint/1964.
2. ವಾಲ್ಡನ್ : ಹೆನ್ರಿಡೇವಿಡ್ ಥೋರೋ : ಅನುವಾದ : ದೇವುಡು ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿ/ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ/ಹೊಸದೆಹಲಿ/1964.
3. ಥೋರೋ : ವಿಲಿಯಂ ಕಾಂಡ್ರಿ : ಅನುವಾದ : ಎಂ. ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯ/ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್ ಮನ್ಸ್ / ನವದೆಹಲಿ/1964.
4. The walk to the land's end : Henry David Thoreau/ The new American Library/U.S.A./1965.
5. Thoreau : A collection of critical essays : Twentieth Century views Series, ed. by Sherman Paul/U.S.A./ 1962.
6. Emerson and Thoreau : Transcendetalists in Conflict- Joel Porte/Lalvani publishing House/New Delhi/1969.

ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಪದ್ಧತಿ: ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಜಿ.ಎನ್. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಹಲವು ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾರತದ ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ, ಬೆಳಸಿ, ಬಿಸಾಕಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ, ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ನಾಗರೀಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪಿಕಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬದುಕಿಗೆ ಭದ್ರತೆ ನೀಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಿರತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಆರ್ಥಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಣದ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ವಸ್ತುವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೌಲ್ಯದ ಶೇಖರಣೆಯಾಗಿ (Store of Vlaue), ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿ, ಹಣ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಾಗರೀಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಹಣದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತುಂಬುವಂತಹ ಇತರೆ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಚೆಕ್ (Cheque), ಹುಂಡಿ (Bill of Exchange), ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಇವುಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಹಣದ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವೊಂದು ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಹಳಸಲಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಒಂದು. ಹಣದ ಗಂಟನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕನ್ನು ಅಥವಾ ಉಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಹೋಲುವಂತಹ, ಬ್ಯಾಂಕೊಂದರಿಂದ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಲಚೀಟಿ (Credit Card) ಯೊಂದು ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ, ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಗ, ಹೋಟೆಲೊಂದರಲ್ಲಿ ತಿಂದು ಕುಡಿದು ಹೊರಬರುವಾಗ, ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯವನಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕೊಂದು ನಮ್ಮ ಪಾವತಿಮಾಡಬಹುದಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿ ನೀಡಿರುವ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡನ್ನು ತೋರಿಸಿ ರಸೀತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಿಹಾಕಿ ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಬ್ಯಾಂಕು ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಹಣನೀಡುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಈ ಖರ್ಚಿನ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಬಹುದು, ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ನಮ್ಮ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿಯಿದ್ದರೆ ಆ ಖಾತೆಯಿಂದ ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಹಾಗಾಗಿ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಖರ್ಚುಗಳ ಹಣ

ಸಂದಾಯವಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಆ ಹಣ ಬ್ಯಾಂಕು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಸಾಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಸದಾ ನಗದು ಹಣವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಪಹರಣದ, ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುವ ತೊಂದರೆಗಳು ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲವಾದಾಗ್ಯೂ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ ಎಂದರೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ. ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿರುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೊದಲಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ, ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಿಗೆ, ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಉನ್ನತ ನೌಕರ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ರೈತರಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಠೇವಣಿ ಇಡಲಾರದ, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ನಿರ್ವಾಹಕರ ಮರ್ಜಿಗೆ ಒಳಗಾಗದ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಲ್ಲದವರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೊರಗೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಕೆಲ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರು,ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು, ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರೆಡಿಟ್‌ಕಾರ್ಡುಗಳ ಬದಲಾಗಿ ನೈಜ ಹಣವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರುಗಳು ನೀಡುವ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಈ ಸಾಲ ಚೀಟಿಗಳು ನಮ್ಮ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚುಮಾಡಲು ಪುಸಲಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅನಾವಶ್ಯಕವೆನಿಸುವ ವೈಭವಯುತ ವಸ್ತುಗಳೂ ಸಹ ನಾವು ಕೊಳ್ಳುವ ಸರಕುಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಸದಾ ಹೆಣಗಬೇಕಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಡುಗಳಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಧಿಕಗೊಂಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಪರದಾಡುವಾಗ ಈ ಸರಕನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಗ್ರಾಹಕನಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ನೀಡಿಕೆಯು ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಡುಗಳು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸಮತೋಲನವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರೇರಿತ ಹಣದುಬ್ಬರದ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದ್ದೇಯಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಅಲ್ಪಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳ ಚಲಾವಣೆಯಿಂದ ಪತ್ತು ಅಧಿಕಗೊಂಡು ತನ್ಮೂಲಕ ಅದು ಗ್ರಾಹಕರ ಕೊಳ್ಳುವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಲೆಗಳು ಏರುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಬದಲಾದ ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆಯ ನೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿನ ಅಶಿಸ್ತಿನಿಂದಾಗಿ ನಷ್ಟದತ್ತ ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಇತರೆ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ (utility service) ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳೂ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಕಾರ್ಯವಾದ ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆಯಿಂದ ಆಗುವ ನಷ್ಟವನ್ನು ಇಂತಹ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವ ಶುಲ್ಕದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಬದಲಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ಗ್ರಾಹಕನಿಗೆ ಹೊರೆಯಾದರೂ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭ ತರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಭಾರತೀಯ ರಿಜರ್ವ್‌ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಇಡಲೇಬೇಕಾದ ನಗದು ಹಣದ ನಿಧಿ (Cash Reserve Ratio)ಯನ್ನು ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಏರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಪತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ (Credit Creation) ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳು ಅನುಕೂಲವೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಹಣ ದುಬ್ಬರ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ರಿಜರ್ವ್‌ಬ್ಯಾಂಕು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನಗದು ಹಣದ ನಿಧಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶೇ. 10.5ರಿಂದ ಶೇ. 11ಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಪತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೈಗೊಳ್ಳದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಹಣ ಕಾಸು ನೀತಿಯ ಇಬ್ಬಂದಿತನದ ಧೋರಣೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಾಲವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಈ ಸಾಲ ಅನುತ್ಪಾದಿತ ಅಥವಾ ಲೋಲುಪ್ತ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ಅನುತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರುವ ಭಾರತೀಯ ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳ ನೀಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಸರಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೊಳಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್‌ಕಾರ್ಡು ಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮುಂಚೂಣಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಈ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಜಾಹೀ ರಾತುಪಡಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದಲೆ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಬಹುದಾದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸ ಬಹುದು. ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಗ, ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯವರಿಗೆ ಹಣ ನೀಡುವುದರ ಬದಲು, ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್‌ಕಾರ್ಡಿನ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಈ ಜಾಹಿರಾತು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬದಲಾಗಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬ ಚಮ್ಮಾರ ನಿಗೆ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನಿಗೆ, ಬಡಗಿಗೆ, ಕೃಷಿಕನಿಗೆ, ಸಣ್ಣ ಉಳಿತಾಯದಾರರಿಗೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಅನು ಕೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದಾಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಅನು ಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. (ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಒಂದು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ) ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳಿಂ ದಾಗಬಹುದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಪಾಯವೆಂದರೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವಂಚನೆ ಯಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ದಂಡಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು, ಮಾರಾಟದಾರರನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಂಚಿಸಲೂಬಹುದು. ಸುಖಭೋಗಗಳಿಗೆ ಬಹುಬೇಗ ಮನಸೋಲುವ ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗ ಮತ್ತಿತರ ಜನರು ಈ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂ ದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಖರ್ಚು ಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಭ್ರಷ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆಳಸುವಂತಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಅಪಾಯವೂ ಇದೆ. ಕಪ್ಪು ಹಣವನ್ನು ಇಷ್ಟಬಂದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲೂ ಸಹ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಹಣದ ಮೇಲಿನ ಮಿತಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕನ ಅರ್ಹತೆಯ ಮೇಲೆ ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಏಕರೂಪವಾದ ನೀತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ನಡುವೆ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಣೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ●

ಹೊಸ ಓದು

ಕಾರ್ಯ (ಕಾದಂಬರಿ) ಲೇ: ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಪ್ರ: ಶೈಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ನೇತಾಜಿ ಗಲ್ಲಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರಸ್ತೆ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ-೫೮೬೨೧೨ ಪು: ೬೬ ಬೆ: ೧೫ರೂ.

ಸಾವಿನ ನಂತರ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾನವ ಜೀವನದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧತೆಯನ್ನು, ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುವ ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಅವರ 'ಮಣ್ಣು' ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ, ಸತ್ತವಳ ಗೋರಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾರನೇ ದಿನ ನಡೆಯುವ ಹಾಲೆರೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾಂತರವನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ತುಳಿದು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಮೇಲೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ, ಆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ತಲುಪಬೇಕಾದ ಗುರಿ ಅರ್ಥಹೀನವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ಬಿಡುವ ಜನಾಂಗವೊಂದರ ಶಕ್ತವಾದ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರ 'ಕಾರ್ಯ' 'ಮಣ್ಣು'ವಿನ ನಂತರದ ಮಹತ್ತ್ವದ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ.

ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯ ಘಟನಾವಳಿಗಳು ನಡೆಯುವ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ ಬಂಗಾರೆವ್ವನ ಸಮಾಧಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯ ಫಡೀಗಾರ ವರಗ ದಶರಥನ ಮಗ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಗೋರಿಯ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಧ್ಯೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಳ್ಳಗ್ಗಿ (ಕೆಂಡದ ಮಡಿಕೆ)ಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದೇ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಮುಖ್ಯ ಚಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಘಾತಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕೇಳಲು ಜಂಗಮ ಬುಡಾಳಯ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಈ ಜನ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಅತೀ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಎರವಾಗುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅತೀ ಜಾಣತನ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾ ಈ ಕೃತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಪರಿಹಾರ ಕೇಳಲು ಹೋದವರು ತಾವಿರಬೇಕಾದ ಆವರಣವನ್ನು ಮರೆತು ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು. ನಂತರ ಹೇಗೋ ತಿಳಿದು ಬಂದು, ಇನ್ನೇನು ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ

ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಲ್ಲಪ್ಪ ಕುಳ್ಳಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮುಡಚಟ್ಟು ಆದದ್ದಕ್ಕೆ ಎಂದು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ತೆಗೆದು ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಗುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲ್ಲಪ್ಪನಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡಬಹುದಾದ ಘಟೀಗಾರಿಕೆ ಯನ್ನು ತಾನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಈ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಕುಷ್ಠ ರೋಗಿ ಚುದಪ್ಪನಿಂದ ಬೇರೊಂದೇ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಚಂದಪ್ಪನ ಆಶೆಬುರುಕು ತನದ ಪರಿಣಾಮ-ಈ ಎಲ್ಲ ಅಪಮಾನಗಳಿಂದ ನೊಂದ ಅವನ ಅಣ್ಣ ವರಗದಶರಥನ ಮರಣ; ರುದ್ರಗೌಡರ ಸಾವು; ಮಲ್ಲಪ್ಪನ ಕಣ್ಮರೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಪೈಲ್ವಾನ್ ಮಲ್ಲಪ್ಪನ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷಸಾಧನೆಗೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಂದಪ್ಪನನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನಾಹುತ ಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಕರ್ತರಾದವರು ಹೆಸರಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವದವರಾದ, "ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಡಿದೊ ರಗಿದಾಗ ಇಡೀ ಕೇರಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂ"ದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಾಂತ ಗೌಡರೆಂಬುದು ನಂತರ ವೇದ್ಯವಾಗುವ ಸಂಗತಿ

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ನಡೆಸಿ ಹೇಗೋ ಐದನೇದಿನ ಹಾಲೆರೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಜನ ಕಾಣುವುದು, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀವು ನಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ, ಕುಳ್ಳಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಚಂದಪ್ಪನನ್ನು ಅಣಕಿಸುವಂತೆ, ಅವನ ಹೊಸ ಘಟಾಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆ ಗೋರಿಯ ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬಂಗಾರೆಪ್ಪನ ಹೆಣ ಗೋರಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು. ಯಾವ ಜನರು ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಹಾದಿ ತಪ್ಪುವುದಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲದ ಸಮಸ್ಯೆ ಗಳಿಗೆ ಥಳಕುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಆ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಜಂಗಮರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ಶಾಂತಗೌಡರು ಬೆದರಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ, ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಹೋಗು ವಲ್ಲಿ ಗೋರಿಯಿಂದ ಹೆಣವೇ ಹೊರಬಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ ಹಿಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದ ಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ರಂಪ ಕಾಣಬೇಕಾಯಿತೋ ತಲುಪಬೇಕಾದ ಆ ನೆಲೆಯೇ ಅರ್ಥ ವಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕುಳ್ಳಗಿಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಂತಹ ಸಣ್ಣಕೃತ್ಯಕ್ಕೇ ದಿಕ್ಕುಗಾಣ ದಂತಾಗುವ ಈ ಜನಕ್ಕೆ ನಂತರ ಎದುರಾಗುವ ಚಿತ್ರವಂತೂ ನಿರುತ್ತರುವಾದುದಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಅತೀನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಅನುಸರಗೆಯಿಂದುಂಟಾಗುವ ಎಡರುತೊಡ ರುಗಳನ್ನೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಮುಂದುಗಾಣದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಅವರ ಇಡೀ ನಡಾವಳಿಗಳ ದುರಂತವಾಗಿಬಿಡುವುದನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುವ ಈ ಕೃತಿ, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಈ ತೆರನ ಕೆಲಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಬದುಕೇ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿಬಿಡಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸಾವಿನ ನಂತರ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ಸಾವಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅವರು ನಡೆಸಹೊರಟಿದ್ದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬು ದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಈ ಕೃತಿಯ ಅಂತಿಮ ಅಧ್ಯಾಯದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅರ್ಥವತ್ತಾದುದು: "ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯದ ವ್ಯಥೆ." ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿ ರುವ ಈ ಸಾವು-ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪಶುವನ್ನಾಗಿಸಿ, ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ವರಗದಶರಥನಂತೆ ನಶಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು 'ಕಾರ್ಯ, ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಈ ಜನರ ಮೌಢ್ಯವೇ? -ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯೇ? ಶಾಂತಗೌಡರಂತಹವರ ಹಂಚಿಕೆಯೇ? ತಲುಪಬೇಕಾದ ಗುರಿಯ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೇ? ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಗುರಿಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೇ? ಈ ಎಲ್ಲ

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾದರೆ ದಲಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದು ಹೊಸದೊಂದು ಬಗೆಯ ಕೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಸತಿರುವುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತೊಡರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ಶಕ್ತವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋಗಬಲ್ಲರು. ಧಾರವಾಡ" ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

"ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರೋ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು"(ಪುಟ-49)

"ಸತ್ತಾಗ ಊಟಕ್ಕಿಂತ ಸೆರೆಯೇ ರುಚಿ"(ಪುಟ-38)

"ನ್ಯಾಯಾ ಮಾಡತಾರಂತ ನ್ಯಾಯಾ ಕುಡದ ನಿಶೇದಾಗ, ಹೆಣದ ಮ್ಯಾಲಿ ಅಳುದ ಬಿದ್ದು ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲಿ ಅಳ್ತಾರ ಅಷ್ಟ"(ಪುಟ-36)

"ಸರ್ಪವೂ ಎದ್ದಿದೆ ಭರ್ಜಿಯೂ ಕಾದಿದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹೊಡೆತ ತಮಗೆ ಬೀಳುವುದು ಬೇಡ" (ಪುಟ-17)

ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಮೊನಚಾಗಿ ತಿವಿಯಬಲ್ಲಂತಹುವು, ಶಾಂತಗೌಡ ಒಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಮಚ್ಚನ್ನು ಹೊಲಿದುಕೊಡುವ ದಂಡವನ್ನು ಚಂದಪ್ಪ ವಿಧಿಸಿದಾಗ "ಅಯ್ಯೋ ಒಂದು ಜೊತೆಯನ್ನಾದರೂ ಹೊಲಿದುಕೊಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲಾ" ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಈ ಜನರ ಮುಗ್ಧತೆಗೆ ನಗುವುಕ್ಕಿಸುವ ಬದಲು ವಿಷಾದದ ತರಂಗವನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವಂತಹ ವಿಡಂಬನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕರ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಹಟಮಾರಿಯಾಗುವಂತೆಯೇ ಘಟೇಗಾರನಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಹಟ ಹಿಡಿಯುವ ಚಂದಪ್ಪನಂತಹವರ ನಡವಳಿಕೆ ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋವು ನಿರಾಶೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪರಿಯ ಚಿತ್ರಣವಂತೂ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಕಾರ್ಯ' ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರನ್ನು ತುಂಬು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ಭರವಸೆಯ ಲೇಖಕರನ್ನಾಗಿಸಿದೆ.

–ಬಿ.ಎಸ್. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಲೇಖಕರು

- **ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅಣತಿ**
  ರಚನ, ಮೈಕ್ರೋವೇವ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಹಿಂಭಾಗ,
  ಶರಾವತಿ ನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

- **ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ**
  ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಧಾರವಾಡ

- **ಡಾ॥ ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್**
  ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-56

- **ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗಡೆ**
  ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರ, ಹುಲಿಮಾಳಗಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್, ಶಿರಸಿ-581401 (ಉ.ಕ.)

- **ಡಾ॥ ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ**
  ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ, ಎ.ವಿ. ಕಾಂತಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಹಾಸನ

- **ಬಿ.ಎಸ್. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ**
  ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ, ಎ.ವಿ. ಕಾಂತಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಹಾಸನ

- **ಸ. ಉಷಾ**
  ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ, ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಅರಸೀಕೆರೆ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ,